

**BREVVÄXLING MELLAN OLOF SJÖSTRAND
OCH HANS FÖRÄLDRAR, SYSKON,
ANDRA SLÄKTINGAR SAMT NÅGRA VÄNNER**

Sammanställning gjord 2003-04
av Carin Brundin, dotter till Olof Sjöstrand s:r

Olof Sjöstrand bevarade alla brev, som han erhöll under sitt liv. Han tog också gärna emot släktingars brevsamlingar som den från faster Maria 1937 och som den från Brita 1963 (se två brev sid 38: "början av 1963", resp. den 13 mars 1963). Efterhand fick han också tillbaka många av de brev han själv under skoltiden skrivit till föräldrar och syskon. Stor del av brevoriginalen finns sedan 2018 i Jönköpings stadsarkiv i ett arkiv, betecknat Släktföreningen JJB Sjöstrand, en annan del bevaras t.v. av ättlingar till Olof Sjöstrand sr.

Olof Sjöstrand bevarade alla brev, som han erhöll under sitt liv. Efterhand fick han också tillbaka många av de brev han själv under skoltiden skrivit till föräldrar och syskon. Stor del av brevoriginalen finns sedan 2018 i Jönköpings stadsarkiv i ett arkiv, betecknat Släktföreningen JJB Sjöstrand, en annan del bevaras t.v. av ättlingar till Olof Sjöstrand sr.

-På JJB Sjöstrands släktförenings hemsida under fliken Arkiv finns ett mer omfattande dokument under beteckningen **Syskonbreven i utdrag Bil 4c**, samt förteckningar och några skannade brevoriginal i **Bilaga 4.21, 4.22 och 4.23M**.

I Arkivet finns även ett mindre omfattande dokument under beteckningen **Sammandrag av Syskonbreven i utdrag Bil 4c0**.

De citat ur breven som jag sammanställt utgör naturligtvis en mycket liten del av det hela, men jag har försökt att välja ut det viktigaste, det intressantaste, det roligaste.

De brev syskonen skrev till varandra under barndoms- och ungdomstiden är rörande och kärleksfulla och visar stor tillgivenhet och uppskattning. Det verkar som om de då hade en mycket god sammanhållning. De hade ofta smeknamn på varandra. Så kallades t.ex. Olle för Ola eller Olagrin, Kerstin för Tuttan, Birger för Baggen, Pehr för Pekka och Wilhelm för Fyllejam.

Fadern, John Sjöstrand (JJB), hade svårt att ekonomiskt klara av den stora familjen. En del av barnen fick hjälp av släktingar eller andra att fullfölja sin utbildning. Så fick t.ex. Olle bo hos morbror Arvid i Ulricehamn under sina första skolår och sedan hos farbror Gustaf i Linköping fram till studentexamen. Nils stöddes av familjen Sjögren i Jönköping. Sture bodde några gymnasieår hos Inez, JJB:s kusin Antons franskilda fru, i Stockholm. Arvid bodde under flera år hos familjen Hartmann i Jönköping. Några av barnen gick mycket få eller inga år alls i skola. De äldre tog dock verkligt ansvar för de yngres utbildning; ofta var de deras lärare under långa perioder. De av barnen som valde högre utbildning fick själva helt och hållet klara finansieringen av sina studier och drog på sig stora studieskulder, som tyngde dem under många år.

Modern Anna blev sjuk redan i 50-årsåldern. Den yngste sonen, Wilhelm, var då endast 7-8 år. De sista åren av Annas liv måste ha inneburit ett stort lidande både för henne och för den övriga familjen. Sjukdom (nervösa besvär) drabbade även dottern Eva från tidiga ungdomsår. Dottern Elsas man Claes fick flera slaganfall. Med sjukdom följde ekonomiska bekymmer. Även dottern Britas man, Hilmer Juhlin, var sjuk under vissa perioder.

Läsningen av breven ger en bild av de olika familjemedlemmarna och av livet de levde. Det är mycket man nu skulle vilja fråga om och få ytterligare förklarat och belyst. Men, som ofta händer, det har blivit "för sent".

Carin Brundin april 2003

Föräldrarna:

John Sjöstrand, född den 9 juli 1857, död den 29 november 1929, blev 72 år gammal.

Gift med:

1) Anna Söderbom, född den 8 november 1866, död den 21 juni 1919, blev 53 år gammal.

Födde 14 barn, 10 pojkar och 4 flickor

2) Ina Johansson, född 1884, död 1968, blev 84 år gammal.

Födde två pojkar

Syskonen:

Bengt	Elsa	Bertil	Eva	Olle	Nils
f.1889	f.17sept 1890	f.27mars 1892	f.24aug 1893	f.17aug 1894	f.23mars 1896
d.1889	d.1febr 1965	d.27jan 1929	d.27juli 1946	d.22jan 1985	d.13febr 1955
	g.m. <i>Claes Rehnvall</i>	g.m. <i>Rut Jacobsson</i>	g.m. <i>Allan Skygge</i>	g.m. <i>Bengta Carlestam</i>	g.m. <i>Dagmar Christerson</i>
	f.30/6 1886	f.2/2 1892	f.24/8 1890	f.22/1 1898	f.28/9 1903
	d.14/3 1947	d.20/5 1953	d.17/10 1946	d.24/12 1986	d.22/2 1962

Kerstin	Birger	Sture	Brita	Pehr
f.6april 1897	f.27okt 1898	f.13jan 1901	f.4feb 1902	f.14maj 1904
d.2maj 1974	d.12sept 1967	d.7aug 1970	d.24sept 1976	d.20juli 1958
g.m. <i>Henning Juhlin</i>	g.m. <i>Inga Elg</i>	g.m. <i>Evy Lindahl</i>	g.m. <i>Hilmer Juhlin</i>	g.m. <i>Brita Merkert</i>
f.27/2 1891	f.27/5 1900	f.26/5 190	f.8/2 1900	f.7/12 1912
d.9/5 1960	d.2/9 1977	d.26/2 1983	d.28/10 1988	d.21/4 2004

Uno	Arvid	Wilhelm	Gösta	Carl-Johan
f.1905	f.20aug 1906	f.19aug 1909	f.2dec 1920	f.8 mars 1922
d.1907	d.18mars 1983	d.5dec 1989	d.18 maj 2013	d1 april 2009
	g.m. <i>Lena Wihlborg</i>	g.m. <i>Kerstin Malmström</i>	g.m. <i>Birgitta Carlsson</i>	g.m. <i>Maj-Gret Håkansson</i>
	f.15/11 1902	f.7/2 1908	f.3/11 1922	f.19/4 1923
	d.11/2 2005	d.10/7 1990	d.20/1 2012	d.9/12 2010

Under åren 1901-1904 bodde Olle i Ulricehamn hos sin morbror Arvid Söderbom (halvbror till mor Anna) och moster Gerda, och fick läsa för guvernant tillsammans med kusinerna Sten och Dagny. Hur han upplevde denna tid framgår klart av memoarerna. Även om släktingarna säkert var mycket snälla mot honom, förstår man hur den lille gossen längtade efter föräldrar och syskon.

Från JJB till Olle 10/11 1901: Föräldrarna är tacksamma för att Olle får vara hos morbror och moster. "Du har det bra mycket bättre än vi här hemma."

Från Olle till familjen 21/12 1901: "Jag är Frithiof den Djärfve men efter jul är jag Lennart Torstensson." Olle önskar god jul; han fick inte komma hem under lovet.

Från JJB i Kåna till Olle 2/2 1902: Han berättar att Bertil och Elsa rest till Växjö, där de skall gå i skola och bo hos fastrarna Sara och Maria, att Eva skall börja i småskolan och att Sture kan gå. "Han är rar, påstår alla."

Från 1902 finns ett förtjusande brev *från Elsa till lillebror Olof.*

Från Olle till familjen 22/12 1902: Han önskar god jul. "Jag hade en krona och ville köpa julklappar åt syskonen men det räckte inte. - Jag har fått en anmärkning i skolan för att jag var olydig och bråkig."

1903 flyttar JJB med familj från Kåna till Barnarp, där han fått tjänst som kyrkoherde.

Från Olle till Far och Mor 21-29/9 1903: "Resan gick lyckligt. Jag har fått en anmärkning, ty det är så att Sten och jag har tre bakläxor. - Jag har fått tio öre för att jag har haft utan staf-fel. Sten och jag håller på att rensa gångarna."

Från Olle till Mor 7/12 1903: Han gratulerar på namnsdagen och tror att han kommer hem till jul. "Hvarför har jag ej fått något bref sedan jag reste från Barnarp?"

Från Olle till Far och Mor 20/3 1904: Han skriver att under två dagar "förelästes det om rysk-japanska kriget. - Idag är det fältskjutning här och Helge (Söderbom, kusin) leder den." – Han är ute och åker skidor, mest med Sten. Någon gång är de ute i släde. "I söndags var jag på föreläsning, hvilken handlade om hexeriväsendet."

Från Olle till Bertil 27/3 1904: Han har varit på en föreläsning om häxeriet, en annan gång om rysk-japanska kriget. "Hur gick det för dig på skottdagen? Blef du fast, säg?"

Från Olle till Far den 27/8 1904: Han skall nu tentera i flera ämnen för att komma in i vanlig skola i Växjö.

Under läsåret 1904-1905 gick Olle i skola i Växjö, inackorderad hos fastrarna Sara och Maria tillsammans med Elsa och Bertil. I memoarerna kallar han det för "sitt gyllene år".

Från Olle till Far och Mor 29/8 1904: "Fröken Rundbäck har mycket förvånat sig öfver att Eva ej äro oss följaktig till Wexiö för att som vi gå i skola och faster Augusta sagt, att om hon vore mor till Eva, skulle hon låta henne få skolgång lik de öfriga syskonen, om hon än skulle taga sin sista styfver. Fråga fastrarna och oss bröder, om icke Eva kunde få följa med Elsa till Wexiö på onsdag afton? Hon får Elsas plats i fastrarnas sängkammare. Fastrarna hälsa Eva hjärtligt välkommen. Vi tycka alla att det vore rysligt ledsamt om icke Eva kommer om onsdag."

Från Olle till föräldrarna 31/8 1904: Rektorn hade läst upp namnen på dem som godkänts till olika klasser. Olle hade blivit godkänd till tredje klassen (10 år gammal).

Från Olle till Nils (inget datum): "I fredags var det marknad och då hade vi naturligtvis marknadslof. Jag var på ridhuset och åkte karusell. För 5 öre fick man åka 2 minuter och 20 sekunder. Där fanns äfven en sälunge, som var så glupsk att han åt 40 fiskar om dagen. Man fick äfven se kriget mellan Ryssland och Japan samt eldsvådan i Chikago i rörliga bilder."

Från Olle till Eva 2/3 1905: "Förra torsdagen hade vi notskrifning och jag kunde inte noterna och då fick jag smörj. Två andra pojkar fingo också stryk. Men han slår så löst, så det gör inte ondt alls."

Från Olle till föräldrarna 20/4 1905: "Jag har hört att jag skall stanna hemma ett år och läsa för skollärare Likman. Det blir ju bra. Vi ha skrivit två uppsatser, den första handlade om nordanvinden."

I stället för att vara hemma blev Olle emellertid **omhändertagen av farbror Gustaf (JJB:s bror) och faster Augusta i Linköping** och genomgick hela realskolan och gymnasiet där åren 1905-1911. Från den tiden finns cirka 87 brev från honom till föräldrarna och syskonen. Ofta är det utdrag ur dagboken. Fortfarande längtar han mycket efter brev från hemmet. Han får också motta många brev från syskonen i prästgården och från skolhushållet i Jönköping. Med Bertil förs livliga diskussioner om tro och religion, krig och militarism, jakt m.m. Eva skriver om fester och möten med andra ungdomar. Nils och Birger berättar om skolan. Från Kerstin finns ett fyrtiotal brev, spontana och hjärtliga. Hon var pigg och glad och älskade alla djuren på prästgården. Hon var inte gammal (kanske 11 år), då hon ensam körde häst och vagn till Jönköping för att hämta eller lämna någon i familjen.

Från Olle till familjen 30/8 1905: "Nu är jag i Linköping. I dag har det varit upprop och jag kom i samma afdelning som Sten (Söderbom). - I morgon ha vi matematik i två timmar för farbror Gustaf."

Från Olle till familjen 30/9 1905: Olle berättar om läsningen i alla ämnena, om skrivningar och om lärarna. "Första söndagen efter jag var hitkommen reste vi ut till landet (Rimforsa). Då voro Yngve och jag ute i kanoten öfver sjön. - Här i våningen är det ett badrum och där badar Yngve och jag hvarje morgon i 11 graders vatten."

Från Olle till Far och Mor 13/2 1906: Han berättar att han går i dansskola och att han åker skridskor.

Från Olle till hemmet 29/2 1906: "Men hvarför svaren I icke på mitt bref? Låtom oss göra denna överenskommelse Jag läser aldrig skojiga böcker annat än på lördagarna. - Då Mor ringde på till farbror Gustaf kunde Mor gärna låtit mig få tala med Mor ett litet tag."

Från Olle hemma på påsklov i Barnarp till morbror Arvid i Ulricehamn 14/4 1906: "Igår voro Nils, Birger och jag ute och plockade blåsippor, vitsippor och sälg."

1906 var JJB nervsjuk och bodde flera månader i Ulricehamn hos svågern Arvid.

Från JJB i Ulricehamn till Olle i Linköping 27/10 1906: "De tycka hemma att min vistelse i Ulricehamn blifvit långvarig."

Från Olle till föräldrarna 9/2 1907: "Det är så rysligt roligt att få brev hemifrån. Numer jag så glad och kry så att det är inte vettigt. I eftermiddag skall jag ut och åka skidor. Igår var jag och åkte skridskor. Hej hopp!" (Olle hade skadat fingrarna, när han varit hemma under jullovet.)

Från Olle till föräldrarna 13/9 1907: Han berättar att de haft militärövningar och manöver. Ofta avslutar han breven med "Gud vare med oss alla." Ofta innehåller breven utdrag ur dagboken.

Från Kerstin till Olle 27/9 1907: "Jag har plomberat mina framtänder. Jag hade tre hål, det kostade 5 kronor. Även Elsa och Eva har plomberat kindtänder, Elsa hade 8 hål och Eva 6 hål; alltsammans gick till 53 kronor. - Nils har gjort en kaninbur, både inne- och utebur."

Från Olle till hemmet 19/1 1908: "Nils, Birger och Sture få ej glömma att borsta sina tänder och att taga öfversköljningar."

Från Olle i brev till Eva, Birger, Nils, Elsa, "Kristin" (Kerstin) och Bertil i februari 1908: I brevet till Birger (Baggen) skriver han: "Borsta tänderna på dig och Pelle (Pekka) samt tag öfversköljningar. Pelle bör tvättas en gång i veckan med tvål öfver hela kroppen." Brevet innehåller en rolig teckning om hur en tandborstning skall gå till.

Från Olle till Eva 23/2 1908: "Ingrid klippte af mig min långa peruk. Som du vet har Farbror en egen klippmaskin." Han berättar också om hur storslaget och fosterländskt firandet av 250-årsminnet av freden i Roskilde hade varit.

Samma dag skriver *Eva till Olle:* "Sture har börjat småskolan och Birger folkskolan. Sture tycker det är så roligt att gå i skola. Birger lär Brita bokstäverna." - Eva får tidigt ta ansvar i hushållsarbetet i prästgården och några år sköter hon om skolhushållet i Jönköping för bröderna Bertil, Nils och Birger, som då gick i skolan i staden. Hennes brev från den tiden är glada och pigga, ibland lite exalterade.

Från Olle till Bertil i Jönköping 15/3 1908: Olle berättar att han hört ett föredrag om frenologi.

Från Birger till Olle 21/3 1908: "Arvid sitter i Mors knä. Brita leker med Arvid. Pelle, jag och Nils har snikrat en släde. I går snikrade jag en vagn och den gav jag Brita. Eva, Kerstin och Elsa läser. Arvid har nyss vaknat och sitter på påttan. Elsa sitter och virkar en duk. I dag skall vi baka. Elsa spelar på pianot, kisse ligger och vräker sig i sängen. Mor, Eva och Kerstin är ute och åker. Henny bär ved."

Från Birger till Olle 23/3 1908: "Idag är det Nils födelsedag. Han fick 37 öre samt tyg till sommarblus och sommarbyxor och karameller. Sture och Brita är ute och åker kälke. Idag mangla vi. Pelle går med sin hammare i handen. Eva läser på sina läxor. Elsa har Arvid. Kerstin sitter och läser geografi. Eva sitter och klipper mattor. Brita sitter

och skriver till dig. Pelle sitter och snekrar. Här går difteri, så att Sture och jag får inte gå i skolan." 24/4: "Eva sitter och maler kaffe. Brita har nyss tjurat för att hon icke fick kaffe. I dag stryka vi."

Från Olle till familjen 31/3 1908: "Den 27 mars voro tant Inez, farbror Anton och lille Nils här på middag och frukost. - Den 29 läste man på affischer följande: "Fritänkaragitatorn O. Ljungdahl håller idag föredrag kl. 8 e.m. i Folkets Hus om 'Skapelse utan Gud'."

Från Olle till Pelle 5/5 1908: "Råd och förmaningar till Pär. Låt Birger borsta dina tänder. Dessutom skall du låta Birger tvätta dig om kroppen hvarje lördag. Hör du det nu, Pär. Annars vankas det smörj."

Samma dag från Olle till Kerstin, där han sänder sina skrivningar i tyska och engelska i realskoleexamen.

Från Olle till Bertil i Jönköping 20/5 1908: Han skriver att han läst en del av Rydbergs verk och att han varit sjuk i påssjukan 10 dagar.

Från Olle till Bertil 5/9 1908: Han berättar att de haft militärövningar som letts av gymnastikläraren Nikolaus Mannerhjelm "som sägs vara oäkta son till Karl XV".

Från Olle till Bertil 4/10 1908: "Förläs dig för all del inte. - Att du ingått i SSUH igen gillar jag ej. Min egen princip är måttlighetsprincipen. - "Sådana där skolpojksföreningar äro ingenting. - Arbetarinstitutets föreläsningar äro vanligen mycket bra. - I nästa brev skall jag svara till dina tankar ang. vegetarismen."

Från Olle till Bertil 15/10 1908: "Jag frångår min måttlighetsprincip. Den håller ej i längden utan mitt program får väl blifva: Absolut afhållsamhet från narkotiska gifter. - Jag håller således på de vegetarianska grundsatserna, äfven om jag ej har tillfälle att på mig själf praktiskt tillämpa dem. - - - Det är inte så svårt att lära känna flickor. En sak som du borde lära dig är att dansa. Kan man icke det, förlorar man mycket nöje. Jag har läst Berta von Suttners bok 'Ned med vapnen'. Den är verkligen utmärkt och kvarlämnade djupa intryck i min själ."

Från Olle till Nils i Jönköping 25/10 1908: "Du spelar väl flöjt duktigt och sköter matematiken."

Från Olle till Birger i Jönköping 15/11 1908: "Den 8 var det fasters och farbrors silfverbröllopsdag, men den firades ej med någon högtidlighet, emedan faster ej ville det på grund af Folkes omkommande förra året. - Sköt din läsning. Jag har hört att du är ganska lat."

Från Olle till Bertil i Jönköping 29/11 1908: "Du säger att du blifvit proppad med så många åsikter ang. odödligheten att du ej tror på någon odödlighet. Detta är fel resonemang. - Jag får nog öfvergå till vegetarismen. - Utveckla dina åsikter om den nutida skytterörelsen och krigsrustningens område. - Min nuvarande 'fjälla' heter Marianne."

Från Olle till Bertil 31/1 1909: "Jag skall nu besvara frågan ang. Carl Larson-taflan. - Läkarplanen har jag öfvergifvit såsom ej längre intressant, för lång och för dyr. Numera

således antingen zoolog eller jägmästare." Han diskuterar frågan om det är etiskt att jaga.

Från Olle till JJB 5/2 1909: Han ber att få låna 10 kronor för att köpa ett gevär. Olle önskar livligt att få köpa en bössa för att kunna jaga. Föräldrarna vill inte ge sin tillåtelse till detta utan föreslår att han i stället skall lära sig att spela ett instrument, exempelvis fiol.

I flera brev till Bertil fortsätter Olle att ta upp frågan om jakt, men han tar även upp filosofiska frågor, t.ex. Haeckels teorier.

Från Olle till familjen 8/9 1909: Olle berättar att de haft militärövningar. "Herr Sture! Härmed gifver jag dig mitt metspö med tillhörande krok och tafs. Drag nu fisken duktigt. Läs mycket och var snäll som Olle."

Från Olle till Kerstin 14/11 1909: "Det gläder mig att höra att du fortfarande är intresserad af jordbruk och boskapsskötsel. Du är en föregångskvinna. - En återgång från städerna till landet är nödvändig för att hämma den samhällsförödande socialismen. - Den 6 november var det stora festligheter. I domkyrkan hölls tal. - Det var glädjande att se intresset och hänryckningen. Sverige måste byggas på kristlig och fosterländsk grund."

Från Olle till Far 31/3 1910: Han framför återigen sin önskan om att köpa ett gevär. "Guds nåd och frid allt framgent önskar fars underdånige son. PS. Det kan hända att i ögonblickets ifver några skarpa uttryck kommit till användning. Hoppas ni förlåter mig detta. Eder tillgifne 'pojksvalp' Olle."

Från Kerstin till Olle 21/4 1910: "Hönsen värper förträffligt 16 till 17 ägg om dagen. Jag har 17 höns som du vet. Greta (katt) har kallat fyra ungar, vi dödade dem. Docka och fåren må förträffligt. Docka är så rar, så jag kysser henne var dag. Fåren önar (föder ungar) nog i denna veckan. Det blir hejigt med lammungar. - Elsa och jag äro fiskare. Vi hava två hommar samt nät ute i sjön. - Nu håller en del blommor på att slå ut. Vitsippor, blåsippor, vårlök, luktiolior, snödroppar och maskrosor. - Den 13 april kom en fröken från Upplands Väsby som hade varit översköterska för ett idiothem därstädes. Hon stod inte ut med att ha den platsen och därför sökte hon sig en lindrigare plats, hon heter Ina Johansson. - Fröken Johansson sköter lille pysen (Wille). - Vi hava aftonskola här i Barnarp, måndags-, onsdags- och fredagskvällar. - Jag, Brita och Sture läser för Elsa. - Stackars lilla Olle som längtar hem till sin Kristin. Trösta dig med, Ola, att snart är det sommar, då slutar skolan och så får du komma hem till Kristin."

Från Kerstin till Olle 11/5 1910: Kusin Ingrid är välkommen till Barnarp för konfirmationsläsning. "Den 29 april, när jag kom ut i stallet fick jag till min häpnad se ett par rara lamm ligga jämte Lena, den stora söan. Då hade hon fått tvillingar. - Den 26 april lade jag en höna på hönsägg, så nu har jag snart kycklingar. Den 30 april lade jag en höna på ankägg. - Småbarnen och jag har köpt en kanin. - Du ser således att mina boskapshjortar förökas dagligen. - Ankor bruka värpa 60 ägg. Plurra har nu värpt 68 ägg och värper fortfarande."

Från Olle till Mor 7/11 1910: Olle gratulerar på 44-årsdagen. "Hur mår lille pojken (Wille)?"

Från Olle till Kerstin 6/5 1911: Han meddelar sina resultat i skrivningarna för

studentexamen.

Från Olle till JJB 17/6 1911: "Jag har förut per telefon underrättat Eder om att jag aflade studentexamen måndagen den 12 dito." Nu har han rest ut till farbrors och fasters sommarställe Talludden och skall sedan resa hem via Målarp.

Under linköpingstiden skriver Olle flera föredrag, "predikningar" och recensioner, som finns bevarade. T.ex. "Nyare rön om elektricitetens inverkan i fysiologiskt och psykiskt afseende" (okt. 1909), "Om orsaken till det stora världskriget" (sept. 1914), "Jesu lidande och död" (långfredagen 1911), "Prästernas betydelse för den svenska kulturen" (19/1 1911), "Anteckningar ang. troshelbrägdagörelsen i trakten av Barnarp 1908"; recensioner av böcker, t.ex. "Rackelhönsen", Henning von Melsteds "Fariséens hustru", Strindbergs "Hemsöborna" (jan. 1910), "Utopier" och "Återfall" (febr. 1910). - Han är medlem i flera gymnasistföreningar, som "Naturalhistoriska sällskapet" och "Sällskapet för Vitterhet och häfd".

Olle tar studenten våren 1911. På hemvägen från Linköping stannar han en tid i prästgården Målarp hos sin faster Hanna och hennes man Alfred Carstensen som är präst och "naturläkare". Fastern ligger slagrörd.

Från Olle i Målarp till familjen 14/7 1911: Farbrodern skall försöka bota en ögonsjukdom, som Olle ådragit sig.. "Om ni kunde skicka i min och Kerstins sändning vore jag högst tacksam, ity att jag går i en skjorta som är nästan svart, en krage af samma färg, strumpor som är gräsliga och i byxor försedda med ett stort hål där bak. - Jag har visserligen 150 kronor att skaffa utrustning på för att resa till Uppsala på och bekosta inskrifning m.fl. afgifter med. - Jag har således ej medel att bekosta höstterminens utgifter med. 'När de äro använda, få vi titta efter mer', säger Far. Då är det väl lika bra att titta efter mera nu."

Olle vill att JJB skall gå i borgen för ett lån, som farbror Gustaf skulle ordna. "Mitt beslut att bli jurist fasthåller jag." (Olle hade fått ett stipendium på 250 kronor. 100 kronor hade gått till omkostnader för terminsavgift och studentexamen. Vidare hade han fått Östgöta Gilles stipendium à 200 kronor, varav hälften skulle fås ut i oktober i Uppsala.)

Från Olle i Målarp till JJB juli och augusti 1911: "Hela mitt jag längtar till Uppsala. Om jag skulle bli s.k. praktisk karl skulle jag längta och sukta efter studier."

Från Olle i Målarp till JJB 9/7 1911: Han gratulerar på faderns födelsedag. Han skall stanna ytterligare 14 dagar för "en enkel ofarlig behandling. Jag tror ej att Gud omedelbart gör ögat friskt."

I flera år sköter Elsa hushållet hos Carstensen i Målarp, först under faster Hannas sjukdom och sista levnadstid och även senare.

Höstterminen 1911 börjar Olle sina **studier i matematik i Uppsala**. Tidvis bor han tillsammans med brodern Bertil. De första åren läser han extra några timmar om dagen med sina sysslingar Sten och Elsa Söderberg (barn till mor Annas kusin Ellen och dennas man Victor). Som ersättning får han deltaga i måltiderna hos familjen Söderberg.

Från faster Maria till Olle 6/4 1912: "Det är bra gott och helsosamt i en familj med många barn, der den äldste som på allt sätt är en så på en gång snäll och dugtig och förständig "mönstergosse" som Bertil är. Sådana flitiga, präktiga och begåfvade pojkar Ni äro, både stora och små! " (Flickorna nämns inte!)

Från Olle till JJB 5/7 1912: Han är på Victor och Ester Söderbergs sommarställe

Furuvik för att läsa med sonen Sten. "Jag läser med Sten en timme före frukosten och en timme på eftermiddagen."

Ina Johansson kom regelmässigt till Barnarp som hjälp i prästgården om somrarna fr.o.m. år 1910. Hon skrev någon gång kort eller brev till prästfamiljen. 1912 bjuder hon Olle att komma på besök till Adelsö, där hon arbetade på ett barnhem.

Från Elsa till Olle 18/9 1912: "Hela Målarp har förändrats nu sedan faster slutade sitt liv här. - Annars är här som vanligt mycken möda och arbete liksom överallt annars. I dag har jag sju människor att mata. Den ungdomlige, raske och friske farbror har blivit så gammal och dålig, se'n faster dog ifrån honom."

Från Eva till Olle och Bertil 9/10 1912: "Kära bröder! Jag skriver rätt många brev, men till Er känner jag mig inte ofta hågad, därför att Ni äro så lärda. - Vi få ingen jungfru förrän i mitten av månaden, så Mor och jag knoga ensamma. Nu håller vi som bäst på med att sätta in dubbelfönsterna. I går var jag med ute i rovlandet och tog upp rovor. Var morgon och kväll följer jag med och mjölkar. I dag har jag bakat bröd."

Från Olle till Mor 6/11 1912: Han gratulerar Mor på födelsedagen och berättar om Gustaf Adolfsfirande med fackeltåg, sång och tal. Han läser flera timmar om dagen med Elsa och Sten Söderberg.

Nils skriver många brev från sin skoltid i Jönköping.

Från Nils till Olle 23/12 1912: "Då nästa termin börjar skall den högvälborna fröken Judit följa oss till Jönköping för att förestå vårt hushåll i huset nr 29, Klostergatan. Endast anblicken av den ståtliga jungfrun kommer säkerligen att bedåra mången på besök kommande kamrat. - För övrigt går här allt sin gilla gång. Som vanligt finnes här även i sommar en "martyr". Denne är för sommaren Petter. - Han har hört att vi kalla honom "martyren", och en gång, då Sture och han munhöggos, utbrast Petter: "Ja, du Sture, du vet inte vad det vill säga att vara "motor". Då vi grinade, fortsatte han: "Som om icke jag skulle vara en riktig "motor"." Undertecknat Nicolaus.

Sture skriver många brev under barndoms- och skoltiden. Från 1912-14 finns ett femtontal brev, som är mycket roliga att läsa. De visar att Sture hade en enorm läshunger och att han på alla sätt försökte få ihop slantar att köpa 25-öresböcker för. - Från 1912 finns ett brev i runskrift och från 1913 finns två brev helt på tyska.

Från Sture till Olle 11/10 1913: "Läsningen går inte redigt med samma fart som förut, därför att jag måste taga upp rovor och de vill nästan aldrig taga slut. - Jag knogar så mycket jag orkar, därför att jag får 25 öre om dagen, vilka jag köper böcker för. - Birgers byxor hava spruckit i skolan idag, så han måste vara hemma idag."

Pehrs skolgång försumrades. Han sattes inte i skolan utan de äldre syskonen fick läsa med honom. Det finns några riktigt lustiga brev från honom som liten grabb. Han verkar ha mycket humor och gott humör.

Från Pehr till Olle 16/11 1913: "Lille broder Olle, hur kan du rätt må? - Och Sture han har en hel bokhylla med böcker och han går jämt och ser på dem och köper böcker gör han jämt. Han har ett redigt bibliotek."

Från Sture till Olle 11/2 1914: "Nu har jag tagit mig för att samla till ett par rediga böcker: Svenska folkets underbara öden, 50 häften à 25 öre, och Fältskärns berättelser."

Brita gick nog inte mycket i någon skola. De äldre syskonen läste med henne, när de var hemma.

Från Brita till Olle 11/2 1914: "Jag hade stor julbjudning på min födelsedag. Vi var alla 21 personer. Du må tro vi hade roligt, Eva och jag dansade. Jag önskade att Eva varit Du. - Varje måndag göra Arvid och jag i ordning tre hönsburar. Vi gå ut kl. 8 fm och hålla på till kl. 12 fm, men när vi då komma in är våra krafter uttömda. - Hönsen värpa 9 à 10 ägg om dagen. Idag har en kalv blivit slaktad. Det var nästan så att Arvid och jag grät, när vi sade adjö till honom."

12/2 1914: "Nu kom Arvid och jag in från stallet. Vi har varit där och gjort rent i hästarnas krubbor och spiltor."

Från Elsa till Olle 25/3 1914: "Min värld är arbete liksom din. - En stor del av dagen går åt i sjukrummen. Nu har farbror nytta av mig därinne och det där jobbet ligger i min håg. - Där man vet att man är till gagn, där trivs man. - Jag är bedrövad, liksom du tycks vara, att Bertil som är en ädel och rättänkande man, vill rida på samma käpphäst som den råe, hänsynslöse Staaf-rackarn." Elsa skriver mycket om saken och är mycket upprörd. Nils och Olle är också emot Staaf.

Från Nils till Olle 27/3 1914: Han har fått brev från Bertil, som ej är så "kärkommet" som vanligt och där Bertil redogör för sin politiska ståndpunkt, nämligen liberalismen. "Alla liberaler måtte mist syn och hörsel - Jag står på den GustafV-Hammarsköldska sidan." Man märker hur alla engagerar sig livligt i frågan. Nils nämner att han fått ett brev från Elsa, där hon "betraktar Bertil som såsom smått socialist och fosterlandsförrädare och att Staafen borde grundligt "klås upp". - Nils nämner också att han är nykterhetsvän. Nu har Nils fått en vacker handskrift, *liten* som Olles men mer vårdad.

Från Sture till Olle 5/4 1914: "Du kommer väl hem till påsk för att äta din kull ägg. - Det är väl bäst du kommer hem till påsk, ty till sommaren kommer du ju inte hem för rovernans skull.. -Aj, nu börjar här lukta kåldolmar. Den som ändå kunde göra dig lysten (att komma hem)."

Från Nils till Olle 8/4 1914: Han gläder sig åt att Olle har samma politiska åsikter som han och utvecklar utförligt sina argument för att vara högerman.

Från Sture till Olle 13/4 1914: (skrivet under gudstjänst i Månsarps kyrka): "Du ser att jag uppmärksamtar hör på predikan, när jag skriver brev till dig. Jag skall säga dig att det inte är lätt att skriva, när prästen skriker uppe i predikstolen. - Du må tro att jag njöt, när jag reste hit, ty det var alldeles bedårande väder. Per är också med och han är lika bra åhörare, ty han sitter och halvsover. Igår må du tro att Nils, Per och jag voro och plockade blåsippor åt Mor. Per och jag hava några var i rocken. Ni däruppe i Uppsala hava väl inga blommor sett än? - Du åt väl många ägg kan jag tro. Om det roar dig att veta det, så åt Birger och David (dräng?) sex, jag, Mor och Per och Arvid åt fyra, Brita, Wille tre, Kerstin ett och ett halvt, Far tre, Svea (jungfru?) fyra. - Vi har fått den nye drängen som heter Allan Otto Carlsson." (Troligen Allan Schygge; JJB skriver i brev vid senare tillfälle att Allan tagit sig ett nytt namn.)

Från Brita till Olle påsktid 1914: "Det var längesedan du skrev till din lilla danserska. Jag längtar riktigt efter att du skall komma hem och dansa med mig, du lille rare broder Olavus. Jag kan ännu inte multiplikationstabellen, men jag skall snart in till staden och

blåmbera tänder, så då skall Kerstin läsa med mig. Ja, min arma stackare som är så olärd och är så gammal. Ja, skriv snart min lille rare älskling."

Från Brita till Olle 26/5 1914: "Vår rättare Karlson är en snäll och duktig pojke. Han har haft magsår."

Från Sture till Olle 24/4 1914: "Tack för vykortet. En mycket vacker pansarbåt. Innehållet var också gott. Jag väntar i spänd nyfikenhet. Jag har nyss köpt två av Stein Rivertons detektivromaner, nämligen Hoppas du kommer med 'Det stulna huset'. Jag såg till min hänförelse en ny detektivroman - och undrade i mitt stilla sinne, om jag nå'nsin skulle bli ägare till den. Men den är dyr, en krona, men också tjock. Böckerna, som jag köpte, äro naturligtvis allaredan utlästa. - Jo, nu leka gädderna, det syns. Vi hava fått top (?) gäddor. I går gick det bra, då togo Brita och jag tre gäddor. Vi är uppe en kvart över fem på morgonen. - Hör du, jag har ett bra förslag. Mitt hår är med gott mått en halv aln långt. Nu ville jag att du skulle vilja låta ditt hår växa fritt, tills du kommer hem, så att vi får ser vem av oss som har längst."

Från Sture till Olle 19/5 1914: "Jag skickar härmed ett par strumpor som jag själv stickat på vår nyköpta symaskin. - Skicka snart en bok, ber ödmjukast Sture." Olle sänder då och då en bok till honom.

Från Pehr till Olle 23/5 1914: "Tack för vikortet. Jag skall tala om en skjemthistoria för dig. Jo, Kalle Svensson hade skjutsat fru Lykander, det var neråt tosvik. När han köde hem ville 4 pojkar åka, det fick de. De satt sig på sätet och Kalle satt der bak. Så ryckte hesten på något sätt så att Kalle som inte var redit nyckter trellade huvudstupa ned i backen. Då blev hästen rädd och skjenade. När pojkarna hade åkt lite så stylade sätet av så att barnen lå i en hög och skrek och kravlade."

Från Sture till Olle 24/5 1914: "Jag har nyss varit i kyrkan på förmiddagen. Dit går du väl aldrig. - Jag kom att tänka på dig, fastän jag hade en kaffekopp i näven. Då tänkte jag också skriva till dig efter kaffet, men om du sätter något värde på det kan jag inte bedöma. Men jag känner en glädjande känsla, när jag tänker på dig, och denna känsla tog övertaget och jag skriver, som du här ser. Jag skall komma till min härliga kaffekopp en gång till. - Kaffet var alltså starkare än vanligt, och så var det söndag och då dricker jag två koppar kaffe. Alltså fattades bara en spännande Stein Riverton - Ack, jag hade tänkt att skicka dig en cigarettask för 1,25, men jag tordes inte för Far, ty han tycker inte redigt om att du röker. - Du må tro vi hava roligt på kvällarna. Vi gunga på en väldig gunga - och vi leka "gube" och änkeleken. Carlson och David äro med förstås. Och nästan varje kväll bjuder Carlson på karameller. Det är en rätt rik kar. Han har nämligen sålt sin del av det gärde de hade till sin bror. Han tänker nu skaffa sig mera pengar till att köpa en gård själv och sedan skall han gifta sig. En snäll och rar och stillsam kar, men han är glad och livad jämt. (Allan Schygge?) - Har du hört att Kalle Svensson kört i sken med Lykanders häst. - Fru Lykander skulle på begraving och Kalle skulle skjutsa. - På hemvägen åkte fyra små ungar med honom. - Hästen blev rädd och Kalle trillade av, och hästen satte av i sken. Kalle var nämligen full, som han alltid är på söndagarna. När sedan hästen kom till kröken av vägen stötte vagnen emot ena stolpen där och ett framhjul gick i kras, vagnen välte och ungarna trillade av vagnen. - Vid kyrkan välte vagnen rätt igen. När han kom mitt för vårt svängde han lyckligt upp till ladugården och stannade på potatisåkern. - Nu kommo alla vi utspringande - David och Carlson spände ifrån hästen. Men nu kom Kalle och skrek att de inte fick sätta in hästen. Han ville nog slå hästen redigt. Men Far skrek åt karlarna att de skulle vara snälla och hålla reda på hästen. Nu blev Kalle ond, vände sig till Far: 'Gå till kyrkan med dig, din djävel.' Man kan ju tänka sig att Far blev arg. - Lyckligtvis slogo inte ungarna sig och inte heller hästen. - Allting är så skönt i trädgården. Körsbärs-, äppel-,

klarbärsträd blomma nu. Pingstliljor hava vi många nu. Men myggen äro hemska. Mina ben äro fulla av myggbett."

Från Nils till Olle 29/8 1914: Far vill att han skall stanna hemma en tid. (Skulle han börja sista ringen?) "Anledningen till att Far nu vidtagit denna åtgärd är den att kriget rubbat hans ekonomiska ställning. - Meningen är att vi genom självstudier skola försöka hinna med läsningen i skolan för att till julen kanske kunna tentera in i resp. klasser. Men det ser ibland ut som om man ej vore hemma för att läsa utan fastmer för att idka jordbruk. - Lele Berge (Birger) och Tutta (Kerstin) blevo häromdagen rättmätiga församlingsmedlemmar. I morgon skola de gå till nattvarden - Arvid och Wille äro fortfarande lika flitiga bedjare om kvällarna. En ful sida hos dem är emellertid att de alltsomoftast mitt under den mest brinnande bön kunna råka i ett lika häftigt gräl. En kväll Arvid: Gode Gud, bevar oss för ryssen, så att han ej måtte ta oss och döda oss. Wille: Tror du jag vill be så'n smörja. Arvid: Ja, då skiter jag i att be med dig, när du inte vill säga efter vad jag ber."

Från Sture till Olle 11/10 1914: Han sköter hushållet "för skolbarnen" i Jönköping. Han tackar för att han fått pengar till att prenumerera på en dagstidning.

Roliga är ett antal nummer av "Barnarpsbladet", där Sture var den drivande kraften med Pehr, Arvid och Wille som medarbetare.

Från Olle till JJB i oktober 1914: "Med bön om ursäkt för att Far tvingats taga del af min långgrandiga utläggning. Fars alltid tillgifne son."

Från Nils till Olle 1915: "Mellan middag och kaffe sutto Far och jag i all trefnad framför brasan och han berättade om sin akademietid och särskilt om sina universitetslärare. Härifrån gav övergången sig själv till talet om hans föräldrahem."

Nils börjar sina studier i latin och grekiska 1915 i Uppsala (Olle exerceade då i Jönköping). Hans intryck av den första tiden med recentiorsgask m.m. är mycket positiva.

Från Sture till Olle 16/1 1916: "Var kväll spelar vi bridge, Far, Allan, Arvid och jag, ibland är Brita med i stället för Arvid. - Arvid och jag spelar alltid ihop och alltid med vinst."

Den 30/1 1917: "Nu bannar Brita mig för att jag inte går längre bort med skitspannen. - Nu börjar kortleken bli rätt så tjock, så Far får nog snart köpa en ny."

Från Wille till Olle 20/2 1916: "I går grälade Brita och Arvid om hur man skall fostra hundar och jag frågar dig om du vet det, du som vet allt. - Olle, kan du vara snäll att skicka den andra kottleken, för vi behöver två kottlekar."

1916 ville Olle och Nils hjälpa Kerstin att komma bort från hemmet och få plats.

Från Nils till Olle 214 1916: Han har frågat David Sjögren i Jönköping (som var ombud för Sparbanken) om Kerstin kunde tänkas få plats i banken. Denne hade svarat att utsikterna var mycket små. Det är viktigt att Kerstin "ej skall fastna i hemmet. - Vad som hänt Eva kan mycket väl hända Kerstin."

Från Brita till Olle 20/1 1917: "Jag är så stolt över att jag kan spela bridge, det är roligt. - Mor är som vanligt, hon sover ju lite om nätterna. Eva är olika, ibland är hon hemsk, ibland rätt bra."

Från Brita till Olle 6/2 1917: "Nu ha vi äntligen fått börja våra studier med besked, som vi så länge längtat efter. Vi ha våra regelbundna timmar. Kerstin har också gjort oss ett ordentligt schema." Det är Brita, Pehr och Arvid som läser. Är det Elsa och Kerstin som är lärare? "Jag vill ej påstå vi ha ledsamt, bara Mor vore frisk. - Hon säger knappt ett ord så lång dagen är." - Redan tidigt fick Brita bli ett stöd för Eva och Mor Anna, som varsjuka.

Från Pehr till Olle 6/2 1917 : "Tutta (Kerstin) och jag har hunnit ett gott stycke in på frihetstiden. Det är nu läxläsningstid egentligen. Arvid pluggar värre på sin geografi i rummet intill. Ville skriver på sitt brev. När han har skrivit en rad, så läser han upp hela brevet."

Från Olle (hemma i Barnarp) 3/6 1917 till Mor, som fortfarande är borta från hemmet: "Annars är jag skolmästare för Brita, Pelle och Arvid. De äro ej så särskilt svåra att inplanta bokvett i. Far säger att vi skola försöka läsa in Brita på studentkursen till nästa höst. Det vore ju lustigt att ha en syster med den vita mössan. 'Lille Birger' går och jäser i sin och uppträder med käpp och fet cigarr. Jag har hört att Mor blivit sämre. Bertils utvalda har jag träffat en gång."

Hösten 1917 börjar *Birger* studera juridik i Uppsala.

Från Olle i Uppsala till familjen 28/10 1917: "Bertil har alltså gått och förlovat sig. Han är numera en from man. Han går icke mera på några danstillställningar och synes sällan till på Gillet."

Från Kerstin till Olle 27/1 1918: "Allt vore bra här hemma om bara Mor och Eva vore friska, men de äro bedrövliga. Jag vet knappast vem av dem som är värst dären. Båda har den sista veckan till största delen haft sömnlösa nätter och därigenom bli de naturligtvis ännu tröttare och missmodigare än förut. - Sture är värd beröm Han är en riktig skolmästare och sköter läsningen med reda och kläm. Själv håller han på att lära sig stenografera och arbetar fördenskull hela dagarna. Ville skriver romaner och kärleks brev till sin Fanny. I söndags sålde han sin sista utkomna roman 'Svärdet' för 50 öre till Nils."

I mars 1918 engagerar sig Olle i Svenska Brigaden som frivillig i Finland.

Birger får difteri i Uppsala och måste avbryta studierna och resa hem till Barnarp.

Morbror Arvid i Ulricehamn till Olle 23/3 1918: Han har reda på att Olle rest som frivillig till Finland. "Det hedrar dig, och det visar att pojkårens mod och rättrådighet icke har försvunnit ur ditt hjärta."

Bertil skrev 5 brev till Olle i Finland 1918.

Från Bertil till Olle 2/4 1918: Han har fått meddelande att Mor enligt läkares utsago har förkalkning i hjärnans pulsåder och att hon sålunda är obotlig.

Från Bertil till Olle 4/4 1918: Birger har insjuknat i difteri. "Påskan tillbringade jag i Hagaryd (hos Ruts familj). Där fanns Eva såsom familjemedlem. - En liten blyg skrämd fågel verkade hon alltjämt och långt till tårarna var det aldrig. - Hon är nog ganska mycket nere, och det kräves säkerligen lång tid, innan hon är återställd. - Mor kommer antagligen snart vara hemma igen, ehuru det med hänsyn till flickorna inte är så värst önskvärt. - Det är min sista termin i Uppsala. Nästa höst antingen Indien eller landsortsstad."

Från Bertil till Olle 6/4 1918: "Livets och dödens problem, det är det enda, i vilket mina tankar på er därute rör sig."

Från Arvid till Olle 1/4 1918: "Kan du säga mig, varför du reste till Finland? Har du inte tänkt på att du kastar bort dina studier? Jag förstår mig inte på din plan. - I går var Kerstin myndig. En grisasugga har fått 8 ungar. Alla äro de granna. Här hemma är snart vår. Solen är varm. Gräset börjar grönska. Pelle sitter och läser för Nils i andra rummet."

Från Sture till Olle 8/4 1918: "Som du vet finns det de här hemma i Sverige som anse att din resa är förhastad, ty du har större plikter att fullgöra här hemma. Andra åter hålla före att kampen för vårt gamla broderland Finland går framför allt. Bland dessa tror jag att farbror Gustaf befinner sig."

De yngre syskonen i Barnarp får i uppgift att skriva uppsats om "Min brors Finlandsresa", som sänds över till Olle.

Några utdrag:

Ur Pehrs uppsats: "Krig rasar i hela världen, men inte nog med att olika länders folk bekämpa varandra utan olika delar av samma folk bekämpa varandra. - De röda bestå av arbetareklassen och de vita av den övriga befolkningen. Det är de vita, som hava rätten på sin sida. Finnarna hava sedan gammalt varit sammanknutna med svenskarna ända till det olyckliga kriget 1809. - Bland de frivilliga voro en mängd uppsalastudenter, varibland min broder Olof befann sig. Det är mycket vacket gjort av dessa frivilliga att resa till Finland och offra liv och blod för finnarna. Dock är det nog inte så bra att gå för hastigt tillväga, i synnerhet om man har plikter att sköta hemma i Sverige, som min broder Olof har i rikt mått. Då är det bättre att först sköta dem och sedan ge sig iväg. - otaliga äro de faror som hotar de frivilliga i Finland. För det första kan de bliva lemlästade och komma hem som krymplingar. För det andra kunna de bliva dödade. För det tredje kunna de bliva tillfångatagna av de röda, och det är det värsta som kan hända dem, ty då få de först genomgå stora lidanden, ty de röda behandla sina fångar som djur, och sedan skjutas. Därför har varje soldat en dosa med gift, som han kan taga in, då han blir tillfångatagen."

Ur Arvids uppsats: Den liknar mycket Pehrs uppsats i uppläggning och åsikter. Troligen har de diskuterat, innan de skrivit. "Det är rätt stort hopp att Olle skall få komma hem igen som en ärad hjälte med tapperhetskorset på bröstet. Han har alltid gjort skäl för sitt svenska namn."

Från Kerstin till Olle 9/4 1918: "Kära Ola lilla, man kan knappast tro att det du skildrar är sanning, så hemskt låter det. - För varje dag som går beundrar och högaktar jag er mer och mer. Jag har aldrig tvivlat på att du handlade rätt, när du bestämde dig för att fara. Varför jag bad dig stanna kvar hos oss var för att jag fasade för skilsmässan och var rädd för att förlora dig för alltid. Ola lilla, så hemskt det kändes vid stationen! Det var som om något inom mig slitits ifrån mig. - Hur vemodigt och tungt det än måste kännas, ifall du stupar, Olle, kommer jag ändock att vara stolt över att ha en sådan bror som du. - Varje gång telefonen ringer "kläcker" det till i Elsa och mig. - I morgon skall jag baka bröd. Om jag kunde slänga till dig en härlig smörgås ändå och lite slaktmat, ty vi ha nyss slaktat. - I juni blir här nog dubbelförlovning, Elsa och Claes, Eva och Allan. Vi ha redan börjat spara ihop "starkt". - Jag hoppas att detta brev ej blir det sista du kan ta emot från mig, men om så skulle vara, så tack för allt! Jag tycker att jag är just dig så mycken tack skyldig. Du har läst in mig i skolan och städse visat dig hjälpsam och villig."

Från Brita till Olle 9/4 1918: "Du kan inte tro så glada vi blevo, när vi i går fingo se ett brev från dig. - Vid genomläsandet av dina brev kunde jag med knapp nöd hålla tårarna tillbaka. Värst var, när du blev utsänd som rapportkarl. Kerstin har läst breven för Gran och Sandvikarna, och alla brusto ut i gråt. - När jag skriver detta brev vet jag ej, om du lever eller ej. Smocka ihjäl var evliaste rödgardist och res hem! Ja, ni klå dem visst bra, efter vad man kan se av tidningarna. - Hälsa hela Svenska brigaden och säg att de är duktiga, som klå de röda asen."

Från Arvid till Olle 9/4 1918: "De röda vinna aldrig seger för att de äro fega. Så bliv aldrig fega, ifall det har gått galet, utan håll modet uppe i det längsta. - Jag skall säga dig hur de skriva i tidningarna: De som komma i de rödas våld behandlas mycket illa. Först skära de upp magen, sedan taga de ut tarmarna och med dem binda de dem. Jag frågar sedan: är detta sant? Du sade i ditt brev att du tycker om finnarna. Det är bra att någon av mina bröder har lärt känna finnarna - finnarna som räddat Sverige i många faror, finnarna som hungrat och slagits för det gamla Sverige i många århundraden. Nu är det du Olle som får hungra och slåss för dem. Vem var det som alltsedan Karl XII:s tid ända till Gustaf III fick stå mot stötarna från Ryssland, jo finnarna. - Vi går i ständig ängslan för dig."

Från Pehr till Olle 14/4 1918: "Hej "Major"! Du har väl klått upp packet där borta i Finland redigt nu? Det är roligt att du inte har kolavippat än. Du har räddat dig för de där runda blytapparna, som äro så besvärliga, ty de vilja så gärna göra hål i ens ömtåliga lekamen. - Våra fiskredskap äro ute för länge sedan. - Odensjöborna fiskar också, bla. så har dom en homma i oset. - Emellertid kan man (jag) vittja denna homma från land (jädrans loppa jag har fått på mig). En dag då jag gick förbi såg jag att det var en gädda däri. Då beslöt jag att tjuvvittja och lägga fångsten i våra hommor. Efter mycket tråk fick jag ut gäddan, som jag hundrafallt förbannat för dess motspänstighet. Det var mycket spännande, ty när som helst kunde någon komma förbi. Jag tyckte emellertid att det var synd att taga ifrån dem all fångsten och eftersom det låg en rätt försvarlig sten i närheten, beslöt jag att lägga i denna. Just som jag höll på härmed kom Otto Hill för att vittja. I förskräckelsen släppte jag stenen och kastade gäddan i vattnet. Bittert sörjde jag sedan detta mitt stora felsteg, ty när kommer ett sådant tillfälle tillbaka?"

Från Elsa till Olle 14/4 1918: "Vår glädje över att kulorna inte varken dödat eller sårat dig, behöver jag väl inte tala om. Det skulle vara härligt, om vi finge vår önskan uppfylld att få välkomna er hem igen, våra hjältar! - Måtte ni segra vid Helsingfors intagande."

Från Nils till Olle 14/4 1918: "Vi beundra och känna oss stolta över våra landsmäns tapperhet och mod. - Vi får bra mat nu igen. Man mutar oss på så sätt till den 1 maj, då "uppror" befaras. - Skulle du ej komma åter, skall jag uppfylla din önskan, så att ej med klagan ditt minne firas, men saknaden efter en älskad broder parad med stoltheten över hans storsvenska bragd skall aldrig försvinna. Många gamla säga att de skulle göra detsamma, om de vore unga."

Från Birger till Olle 14/4 1918: "Gratulerar till er betydelsefulla insats i stormningen av Tammerfors!" Difterin har tagit på krafterna och han reser hem till Barnarp, innan han skall börja "exercisen". "Med en innerlig önskan om er rättvisa saks framgång och om att din kulspruta måtte få fortsätta sitt 'arbete' tills den sista rödgardisten fallit, slutar jag för denna gång."

Från Arvid till Olle 24/4 1918: "Käre major Olle! Vi fingo i går ett brev från dig och ett i dag. Jag har ännu icke läst dem, för jag kan icke läsa din doktorsstil. - Jag har nu tänkt på den där uppsatsen. Jag skrev att du hade större plikter här hemma än i Finland. Jag säger

nu: Det var bra att du reste. - Jag undrar hur här skall bli första maj. Norrahammarsborna komma allt att taga allt som finnes. - Vi sådde i går 940 kilo tallbarr och fingo 30 kronor. - Jag har idag läst i tidningen om hur de döda svenska finlandshjältarna begravdes i Stockholm. Det var mycket gripande."

Från Wille till Olle 25/4 1918: "Käre herr Amiral. I går fick Tutta brev från dig. Vi trodde att du kom för att underrätta att du hade fatt en bit av dina järnstarka senior bortskuren. Men vi blevo besvikna. Huddu, då du skriver härnäst, så skriv ett brev till mig. Om du dör, så vore det ett minne från dig, ett mycket kärt minne skall jag säga dig. - Nu har vi varit och druckit kaffe hos varandra. Det var härligt. - Hur tror du det blir här i Barnarp den första maj? Jo, hemskt. Karlsson har fått reda på att Norrahammarsborna tänker komma hit till Barnarp och plundra oss bönder. Men man kan skicka efter bassen i stan, så det är inte så farligt."

Olle får sig också tillsänd Willes roman "Tasmania eller På Korallön".

Från Birger till Olle 25/4 1918: "Nu börjar jag tycka synd om rödgardisterna.. De är ju fullkomligt omringade utom längst i öster. - Måtte Fortuna gynna dig."

Från Brita till Olle 25/4 1918: "Så glada vi äro över att du ännu lever. Dina brev äro så intressanta, så du kan inte tro. Vi uppge alla ett tjut av glädje, då vi få brev från dig. - Nu skall vi fjällor gå ut i månskenet och tänka på dig och våra fjälle-män. Har du fått någon finsk änka att svärma med? Eller det kanske är en vacker, ung flicka? Så mycket bättre!! Hälsa henne!"

Från Eva till Olle 25/4 1918: "Mor skall komma hem nästa vecka. Hon är bättre ändå på sätt och vis, därför att förklamationen har gått tillbaka, så att hon kan röra alla lemmar, fast hon ligger nästan jämt. - Birger, Kerstin, Brita och jag läsa i tidningen om högtidligheterna i Stockholm, när de döda kommo från Finland."

Från Kerstin till Olle 26/4 1918: "De röda djävlarerna ha väl snart fått så mycket de tål. När du kommer hem igen, Olle, skall vi pyssla om dig riktigt ordentligt."

Sedan Olle kommit hem från Finlandskriget skriver *Kerstin den 16/6 1918* och uttrycker sin varma glädje att han kommit helskinnad undan och välkomnar honom hem till midsommar. Det skall då bli dubbelförlovning mellan Elsa och Claes och mellan Eva och Allan. Senare på sommaren skall Brita och Sture konfirmeras.

Från Bertil till Olle 9/5 1918: Bertil har brevväxlat med JJB och säger à propos sina brev till fadern: "De ha, vill jag hoppas, för både far och mig bragt klarhet i en del familjära angelägenheter. Dessutom ha de givit Far förmöjelsen att han inte är så förtvivlat isolerad, som han en tid varit i familjen. Och det är nu nödvändigt att börja värna om hans glädje. Mors öde har tagit honom hårt. - Det är bittert för honom att se tillbaka på den hårda tiden och se Mor bruten. - Han börjar vårda sig om flickornas hälsa. Det är också hög tid. Eva är nog räddad nu, men hon var hårt nedtryckt av sin nervositet. Elsa är det något sjukligt med, hon är en jäktad liten stackare, som behöver känna lugn och ro kring sig. Brita lider framför allt av att ha levt ett strävsamt barndomsliv utan att ha känt annat än plikten att arbeta." - Allan har en magåkomma, "knot på tarmen", som kanske fordrar operation. - Birger är hemrest och "utgör nu ett värdefullt tillskott till jordbrukets arbetskraft därhemma." - "Valborgsmäsofestligheterna här voro mera ohejdade än någonsin. Smålands nation måste utrymmas vid ½ 4- tiden för att glas och möbler skulle kunna räddas. Gillets kafé på kvällen var en myrstack av krälände, gungande, vrålände och gestikulerande apor."

Också släktingarna i Uppsala *Victor Söderberg och Ester Söderbom* skriver brev till Olle, när han är frivillig i Finland våren 1918.

1918 exarcerar *Birger* i Karlstad och Karlsborg och måste ofta be om penninghjälp för att kunna resa hem.

Nils får efter fil.mag.examen 1918 ingen plats utan bor hemma i Barnarp och läser, särskilt med *Pehr*.

Från Kerstin till Olle 1918 (ej daterat): "Livet här hemma är enformigt och glädjefattigt. - Stämningen är ofta tung och tryckande. Sådan jag såg Eva i onsdags kväll har jag aldrig gjort förr. Hon bar sig alldeles åt som en vansinnig."

Från Nils till Olle 11/11 1918: "Eva har fått igen sin gamla åkomma. Sover ej alls på nätterna, ängslas och vändas."

Från Birger till Olle 14/12 1918: "Angående mina planer på officersbanan kan jag nästan säga att jag slagit dem ur hågen. Att bli officer är numera alls ingen framtid. Förhållandet var ett helt annat, när jag bestämde mig för att komma till Karlsborg. - Jag tycker det är tråkigt, ty militärlivet har sina fördelar. - Vi träffas på Bertils bröllop."

Bertil och *Rut* gifter sig i dec. 1918.

Från Pehr till Olle 9/1 1919: "Far och jag hava nyss burit upp Mor för trapporna. Det är i ett sorgligt tillstånd hon är i nu! Hon kan knappt stiga på högra foten, så man får bära henne eller ösa henne från rum till rum. - I dag har Tutta rest, så nu får Far, jag och Allan vaka var tredje natt hos Mor. Man får då i regel stiga upp var halvtimme. Ibland var tionde minut. - Om dagarna läser jag med Ville och Knut Kollén samt med mig själv genom Nils på korrespondens. Visserligen är det bara varannan dag jag är lärare, men detta jämte nattvakande samt min egen läsning gör att jag knogar ganska bra. - Jag sitter nu i Fars innersta rum för att höra om Mor vill något. Hon knackar nämligen då med en eldgaffel."

Från Arvid till Olle 27/1 1919: "Mor är varken bättre eller sämre. Eva är nog något bättre. Elsa har ju lite ont av sin astma."

Från Pehr till Olle 12/12 1919: "Här hemma ha vi ett härligt skidföre. - Ville har haft oturen att trilla samt slå sitt ena knä. Men han är under Elsas skickliga behandling. Jag har bövligt ont i halsen o.s.v. Du får verkligen ursäkta, men jag iss icke mer. Således! Kulan!"

Brev från *Mor till Olle* skrivet av *Arvid* 23/2 1919: "Käraste Olagrin! Jag har visst aldrig fått något brev från dig, din slarver. Du skall skriva till mig din bövla drummel. Skriver du icke till söndag, så skäller jag upp dig, så att du icke kan stå på 8 da'r. Kom ihåg det nu. Din morsa Anna. P.S. Hälsa Nils så gott och bed honom skriva. D.S. Kära hälsningar från tillgivne *Arvid*."

Från Wille till Olle 13/3 1919: "Jag fryser. Det är inte underligt. *Birger* ligger i soffan i rummet bredvid detta och *Pelle* sitter en bit härifrån och skriver. De båda luftströmmarna mötas och det blir tvärdrag. I salongen sitter *Elsa*, hennes luftström går in i det rum där *Birger* och *Pelle* är och denna luftström går ihop med de andra

två. Följden blir att jag stackare får en riktigt stark och ljum luftström på mig."

Från Pehr till Olle 13/3 1919: "Högt vördade Lärare! Jag är liksom upplagd för att skriva brev idag. Vi ha idag slaktat två grisar. I går voro Far, Elsa, Eva, Brita, Arvid, Ville och jag i missionshuset och hörde på en kvinnlig evangelist. Det var ganska roligt, men inte för evangelistens skull, ty hon var ful som stryk, utan för att det fanns en inte så oäven fjälla, som satt precis bredvid mig. Det var en gammal klasskamrat till mig sedan den tid, då jag gick i småskolan. Då var även hon ful som stryk, men hon har vuxit till sig och blivit söt. Ja, det har hon ju haft tid till, ty det är sex år sedan dess. Hon skall nog "läsa" på samma gång som jag i år. Nu tror du väl att jag är pin kär i henne. Men det skall du inte tro, ty jag kan mycket väl se på en fjälla och även tycka att hon är söt, utan att jag därför blir kär."

Våren 1919 går *Kerstin* på en kurs på Fackskolan i Uppsala och blir kamrat med Bengta och Dagmar Carlestam. Det är genom henne som Olle och Bengta lär känna varandra.

Från Elsa 15/4 1919 i brev till Kerstin i Uppsala: Claes och Birger kommer hem till påsk. Nils, Kerstin och Olle är också mycket välkomna hem att fira påsk. "Det skall bli skönt när det blir sommar, så att man kan ha Mor ute. Hon skriker så förfärligt och man har ingen omväxling att ge henne. - Vi får inte lämna Eva ensam mer, åtminstone inte i sommar. - Ja, det skall bli roligt att få hem dig, Tutta lilla. Ibland längtar jag hemskt."

Från Birger till Nils 25/5 1919: Birger är fortfarande på Karlsborg och har blivit uttagen att delta i Svenska Dagbladets stafettävling i Stockholm.

Från Arvid till Olle 3/6 1919: "Idag liksom alla da'r har vi arbetat i trädgården. - Jag har ju också utom trädgårdsarbetet min Stjärna-kossa att sköta. Kl. halv 6 stiger jag upp om morgnarna och släpper ut henne, strör, måkar och strör o.s.v. - En av Pers kaniner har ynglat och fått 7 ungar. - Mor är nu som vanligt igen. Hon har fått igen sin aptit. Hon äter, när hon får mat. Sover gör hon ju ej bättre, men hon skriker sällan om nätterna. Eva är förstås kry och livad som vanligt. Hon funderar visst på att resa och hälsa på Allan nu, när Bertil och Rut varit här. - Fru Carlstedt från Jönköping är här för tillfället. - Hon är baptist och har fått bödens underbara gåva. Hon påstår att Gud har sagt att i morgon skall hon lägga händerna på Mors huvud och be för henne. Då kanske stunden är inne för att Mor skall bli frisk."

Från Nils till Olle 18/6 1919: "Mor har blivit mycket sämre. Mänskligt att döma ser det ganska betänkligt ut."

Mor Anna avlider den 21 juni 1919.

Från Nils till Olle 8/7 och 4/8 1919: Han skriver om hur de skall kunna hjälpa Sture med hans fortsatta studier. Far hade föreslagit att han skulle ta en handelsutbildning, men Sture vill ta studenten. Han ber Olle, som den sommaren bor hos tant Inez och läser med sonen Nils att höra efter om Sture kunde få bli inackorderad hos Inez i Stockholm och mot fritt vivre läsa med lille-Nils. "Om ynglingen (Sture) är för övrigt att säga det att han förbättrat sitt sätt mycket på sista året. Han är ej längre den tjurige och sure individen utan kan vara glad och trevlig, kvick och skämtsam. - Under Fars bortovaro har jag såsom vikarierande husfader regerat huset med sträng hand tillsammans med Fröken Pruta (?), som jag utnämnt till vikarierande pastorska." -

Nils skall ävenledes hålla predikan under faderns bortovaro. "Far kom hem från Stockholm med gott humör."

JJB blir förälskad i *Ina* som varit som hjälp i prästgården under många somrar.

Från Ina till Olle 6/8 1919: "Far vill att jag reser ner i augusti. - Jag vill att ett år skall gå." Hon vill inte heller att Far skall komma och hälsa på henne till hösten.

Från Elsa till Olle 17/8 1919: Elsa är, tillsammans med fästmannen Claes, en tid hemma i Barnarp efter Mors död. Hon känner av sin astma.

Sommaren efter Mors död är *Brita* några veckor som gäst på prästgården i Hagaryd (Bertils fru Ruts föräldrahem).

Hösten 1919 har *Kerstin* plats i familj i Lidköping. I ett brev skriver hon *till Olle*: "Jag tycker Far är förståndig som gifter om sig. - Han måste vara verkligt förälskad och skriver mycket vackert om Ina."

Från Ina till Olle hösten 1919: "Far säger bl.a. att han går under, om inte jag snart nog kan ge honom ett bestämt svar."

Från Pehr till Olle hösten 1919: "Far har varit ganska vresig den här veckan. Det kommer sig därav att han vill gifta sig innan Bertil reser till Indien, men Ina vill vänta till påsk. Nu har visst Ina givit med sig i alla fall och anstalter börjar göras för att bröllopet skall vara i Stockholm. Man tänker nämligen sköta om Bertils "invigning" och bröllopet på samma gång."

Från Olle till JJB 17/10 1919: Fadern har varit på besök i Uppsala. Olle skall försöka påverka Ina att resa till Barnarp. "Jag har kommit underfund med att arbetet är det verkliga nöjet och knogar energiskt på min avhandling."

Det verkar som om *Birger* efter militärtjänsten inte fortsätter sina påbörjade studier i juridik. Under åren 1919-20 har han troligen plats vid Norrahammars bruk och tjänst som informator.

Från Birger till Olle 14/12 1919: Han skriver ang. bouppteckningen efter Mor Anna. Det hade tidigare talats om att de äldre barnen skulle avstå sina arvslotter till förmån för de tre syskon, som ännu krävde uppfostran och utbildning, nämligen Brita, Pehr och Wille. (Arvid nämns inte; kanske han redan fått hjälp av Hartmans?). Nu har JJB ändrat sig och vill att alla barnen skall få ut sina arvslotter. Eva (med starkt stöd av Allan) anser dock att hon skall ha en större lott än de andra som erkänsla för det arbete hon utfört i hemmet.

JJB och Ina gifter sig i februari 1920.

Under år 1920 finns flera brev från *Pehr*, där det framgår att Olle och Nils regelbundet sände räkneuppgifter och språkstilar till honom, och han lämnar svar och gör frågor i breven.

Från Pehr till Olle 19/4 1920: "Jag skall tala om lite Barnarpsnyheter. - Spanskan går fortfarande ganska hett. - Vi skall ha en härlig potatissoppa till middag, så jag tror att jag skall gå och hugga till mig litet aptit."

Från Pehr till Olle 4/5 1920: "Jag har grävt alla grönsakslanden, alla blomsterlanden,

gurklisten o.s.v. Till allt detta har jag måst köra gödsel i en skottkärra från vår ladugård, så jag har knogat värre. - I morgon skall jag gräva en gurklist till, samt göra slut det sista vid hallonen. - Hur mår ni annars i Supsala?"

Från Eva till Olle 21/5 1920: Allan har arrenderat ett ställe, Stensnäs, av patronerna Svensson och Lykander. - Eva har bott hos Allan som hushållerska "fastän det inte är så passande". De skall gifta sig till midsommar. Olle är välkommen att vistas hos dem under sommaren.

Våren 1920 fortsätter *Kerstin* den längre utbildningen på Fackskolan till skolkökslärarinna. Hon måste ta lån för att klara uppehållet under studietiden.

Från början av 1920-talet har *Brita* tjänst på Thorsviks pappersbruk och flyttar till samhället.

Från Wille till Olle 24/11 1920: "I dag kör kyrkovärden och Pelle gödsel samt kör bort avskrädes- och lövhögar. Men jag var lycklig att slippa att hjälpa till vid det angenäma jobbet."

Från Olle till JJB 3/12 1920: Han skriver om sina systrar Eva och Kerstin. Den senare har fått skuldsätta sig för högre utbildning. "Som Far ser ha vi helt olika synpunkter på mångt och mycket, men det behöver ju ej störa vårt goda förhållande."

Under julen 1920 vistas Olle, Nils och Kerstin hos Eva och Allan. Olle och Nils läser med Pelle.

Från Olle (på Stensnäs) till JJB 4/1 1921: Olle kan inte komma på Göstas barndop, bl.a. för att han inte har fracken med sig.

Från Pehr (hos Eva och Allan på Stensnäs) till Olle 11/2 1921: "Hemma lär det enligt Allans utsago stå mycket sorgligt till. Ina har tagit sig det orådet före att slänga böcker och glas m.m. efter Far, när hon vill ha motion. I bygden går genom Hildurs (husjungfruns) förmedling de vidunderligaste rykten."

Från Eva till Olle 15/2 1921: Allan säljer hö emellanåt. Ibland reser han för att se sig om efter någon lämplig gård att köpa. "Och fattigare kom han hem än när han reste. Det är inte gott att köpa, för det är mycket möjligt att priset på gårdar faller. - När Allan sist var hemma var Far alldeles förtvivlad och bad att jag skulle få komma hem litet. Nu har jag varit hemma sedan i fredags och Far bad mig stanna så länge som möjligt. Jag kan mycket väl förstå att Far tycker Ina är tröttsam."

Sture bodde sedan 1919 inackorderad i Stockholm hos tant Inez (f.d. hustru till Anton som var son till Jacob, en av farfar Wilhelms bröder).

Från Sture till Olle 15/2 1921: Han behöver köpa smoking och svarta skor till studentexamen för cirka 500 kronor. Han vill inte be Inez att få låna pengar; hon hade hjälpt honom så mycket och även hjälpt Kerstin och Bo. Han ber Olle sända honom 50 kronor till hemresan.

Från Eva till Olle 21/2 1921: "Här sitter jag ännu alltjämt. Far släpper mig ej. - Ina, Gösta och jag reser i morgon till Elsa och Claes. Ina skulle där vila sig för att komma i jämvikt och Elsa hjälpa henne med Gösta. Medan jag varit hemma har jag haft honom de flesta nätter. Far blir trött på Ina. Det är nog därför lika mycket för Fars skull hon

skall bort en tid. - Om fredag hoppas jag kunna vara på Stensnäs igen, dit jag mest av allt längtar. Allan och Per ser nog också gärna att jag kommer och reder upp röran åt dem." Eva undrar också om Olle kommer till dem under påsklovet.

Från Eva till Olle mars-april 1921: "Far funderar visst på att skicka mig till Hidingebro (hos Elsa) att hämta hem Ina och Gösta. - Allan och jag kör sten annars om dagarna."

Från Olle till JJB 10/5 1921: Han skriver med anledning av Stures studentexamen i Stockholm. "Min tanke är att Far bör resa dit. Vad toaletten angår, så är en prästman från landet alltid en gentleman, även om något luggsliten. - Far behövs vid middagsbordet för att hålla lustiga tal. Vi vilja påsätta Far en studentmössa, att vi måtte bli 4 studenter."

JJB skriver i ett brev 1921 efter Stures studentexamen att Sture har "en ovanlig skrivtalang".

Från faster Maria till Olle 26/5 1921: Hon och system Sara har flyttat till Pauvres Honteux i Stockholm; de syskon som läser i Uppsala är välkomna att hälsa på dem.

Från Eva till Olle 9/6 1921: Olle är välkommen att vistas hos dem på Stensnäs för 3 kronor om dagen.

Under sommaren och hösten 1921 bor *Birger* hos Eva och Allan.

Sommaren 1921 vistas *Kerstin* en tid hos Elsa och Claes i Hidingebro utanför Örebro.

Från Kerstin till Olle 26/6 1921: "Samma dag Bosse (Carstensen) reste härifrån reste han och jag tillsammans ut till Daggis och Bengta i Tybble. Vi hade dagen förut per telefon bebådat vår ankomst och skjuts mötte vid stationen. Flickorna voro precis sig lika, enkla och rara. Deras hem verkade gediget, men inte extra flott. Stort och rymligt och många gamla fina saker funnos där. Bosse stannade endast ½ timme, tills hans tåg gick, men jag var kvar hela da'n. I tio månader hade de varit utrikes, sett mycket underbart och samlat en massa trevliga fotografier. Båda äro emellertid ännu oförlovade. Det blir ju trevligt för dig, Ola lilla, att då och då kunna göra dem en påhälsning."

Troligen sommaren 1921 gör *Kerstin* en cykeltur i Värmland tillsammans med *Arvid och Wille*. Hon skriver: "Fyllejam (Wille) är ständigt hungrig och slukar wienerbröd, hela 4 i minuten."

Från Nils till Olle 1/7 1921, från Barnarp: "Ledsamt att Ni inte komma hem och hjälpa oss med 2 l. brännvin, 1 l. whisky, 4 l. hembryggd punsch och åtskilliga helor madeira. Här blir fest! - Små utsikter att få plats som extralärare. Ännu 7 klassiker oplacerade." Han har dock fått erbjudande om en plats som informator på Broby säteri i Sörmland. Därifrån skrev han flera brev.

I augusti 1921 blir Olle fil.lic på en avhandling om Goursats problem.

Åren 1921-24 har Olle plats på tekniska läroverket i Örebro.

Från Kerstin till Olle 4/10 1921: Hon berättar hur hon nu anlänt till Sölvesborg och börjat sin anställning som skolkökslärarinna. "Tack för alla dina besvär med mina affärer. Det är du som till allra största delen har 'krånglat' mig fram."

Från Eva till Olle 24/11 1921: Hon undrar, om Olle kommer hem till julen och vill bo hos dem.

Från Kerstin till Olle den 15/3 1922: Hon har varit på besök hos morbror Gustaf Söderbom och moster Hedvig i Lenhovda. Sedan Gustaf slutat arbeta på en glashytta i Norge, hade de nu flyttat tillbaka till Småland. "Fars giftermål med Ina diskuterades ofta och mycket. - Morbror blev tårögd så fort Mors namn nämndes."

1922 är *Sture* informator på Hakarps säteri nära Huskvarna.

Våren 1922 är *Nils* förmodligen hemma i prästgården.

Sommaren 1922 är *Nils* informator i Värmland.

Vid *JJB:s 65-årsdag* den 7 juli 1922 (se foto i Släktkrönikan) är Eva (med Allan), Kerstin, Birger, Sture, Brita, Pehr, Arvid, Wille och Gösta närvarande.

I juli 1922 förlovar sig *Olle med Bengta Carlestam*.

Från Birger till Olle 1/8 1922: Han gratulerar till Olles och Bengtas förlovning. Denna sommar är han informator i Norra Råda i Värmland men vet inte vad han skall göra till hösten. Tre höstar å rad har han "blivit lurad på konfekten". (Troligen har han misslyckats att få lån till fortsatta studier.) "Då Far lovat mig att finansiera, tills jag fått mitt lån, hoppas jag nu verkligen komma iväg." Nils och Olle skall bli borgensmän på lånet. "Efter de trevliga erfarenheter jag gjort de sista åren har jag blivit och länge varit modfärdig, känt mig disharmoniskt stämd och oförlåtligt nog även slött resignerat och under långa perioder med korta mellanrum givit fan i alltihop. - Hur det nu går med Strängnäs seminarium, vet jag ej. Antagligen kommer jag ej in på grund av bristande kunskaper i sång och musik. Folkskollärares viktiga värv och kall är jag långt ifrån att älska. - Men varför icke som envis smålänning fortsätta med juridiken?"

Från Eva till Olle 5/8 1922: Allan och hon gratulerar till förlovningen. "Vi må väldigt kul vad hälsan och kärleken beträffar." - Allan har sålt över 2000 kg hö den veckan.

Eva och Allan tar stora lån och köper gården Djupadal i hopp att de skall kunna sälja grus och även tomter.

Från hösten 1922 är *Birger* åter i Uppsala och i maj 1923 har han klarat av den första halvan av jur.kand-examen. Han har knackig ekonomi. Breven handlar mestadels om penningaffärer.

Från Wille till Olle 4/11 1922: Han går i skolan i Jönköping och bor hos Kolléns från Barnarp. "Häromkvällen åkte jag fast för 'bylingen'. Jag smällde en 'kork', och då kom han. Han skrev upp mig och sade att han skulle anmäla mig i läroverket, men än har ingenting hörts. Jag skulle bra gärna velat ge honom en knockout, men det går ju ej för sig. - Häromdagen kom det en flygareskader hit till Jönköping. Det var 6 st. maskiner. Dessa kretsade varje dag under ett par dagar omkring över staden. - Det gamla Jönköping är en förskräcklig håla. Särskilt om man ej har ett öre som jag."

Från Wille till Olle 6/3 1923: Eva har varit dålig och varit hos Elsa i Hidingebro. "I skolan går det bra, både för mig och Arvid. - Jag känner alltmera håg och lust för att bli ingenjör. Dessutom tycker jag att matematik är så enkelt. - Det är ju ej heller så

lång utbildningstid efter studentexamen. - Hemma står det bra till. Far är borta ibland hos Spånbergs etc. och är dagen därpå "fyllesjuk". - Ekonomin är ej så bra nu, tror jag. Det får Arvid och jag känna av."

Från Pehr till Olle 19/4 1923: Han har nu börjat på Fjellstedtska skolan i Uppsala: "Efter påsk har jag gått med i grekiska. För övrigt är det ganska hopplöst att läsa, ty jag kan ej något latin och det har min klass läst i fyra år."

Från Wille till Olle 25/4 1923: "I dag har jag varit hemma. Allt tycktes vara lugnt utom att tant gnatade på Far litet då och då. Far skulle vinna 100 000 nu på junidragningen. Då tror jag han skilde sig. - Far var hos Sture häromdagen och söp ut en halv liter likör."

Från Pehr till Olle 27/5 1923: "Jag har tänkt be Far att få gå över till "Skrapan" (privat läroverk) här. - Det blir ju ganska dyrt, men det är nog den enda utvägen att kunna klara studenten, ty det går nog ej att reda upp latinet här."

Från Brita till Olle 16/8 1923: Hon har varit på semester i Halmstad.

Under flera år har *Kerstin* en kärlekshistoria med sin kusin Bo Carstensen. Den har tagit slut i början av 20-talet. - I Sölvesborg träffar hon folkskolläraren Henning Juhlin och de förlovar sig.

Från Kerstin till Olle 21/5 1924: Hon skriver om sitt stundande giftermål samma sommar och att hon måste visa upp fästmannen hemma i Barnarp. "Det är med en känsla av otrygghet och spänning som jag tager Henning med hem under nuvarande hemförhållanden. Far är trött och förgrämd. Ina opålitlig. Min egen känsla för hemmet, såsom mitt hem, är död. Antagligen känner väl du och Nils likadant."

Det finns två brev från våren 1924 som handlar om hur de tre förlovade paren Olle+Bengta, Nils+Dagmar och Åke Sjögren+Ella blivit inbjudna att fira pingst hos familjen Sjögren i Jönköping. I samband härmed "förevisas" Bengta i Barnarp. Den 16 augusti 1924 deltar Olle och Bengta i firandet av *Kerstins och Hennings* bröllop. Av de andra syskonen är Nils (med Dagmar), Birger (med Inga), Sture, Brita, Pehr och Arvid närvarande. (Se foto i Släktkrönikan.)

Från Birger till Olle 18/6 1924: Han oroar sig för att Pelle skall börja på Thorsviks bruk och inte få ta studenten. Han föreslår att några av syskonen skall betala en summa pengar varje månad till Pelles studier.

Pehr avlägger aldrig studentexamen men får anställning vid Thorsviks pappersbruk.

Från Pehr till Olle den 11/7 1924: "Jag är nu anställd vid Thorsvik och skall så småningom förestå den utrikes avdelningen. - Det är således ingen fara med mig för tillfället. Att Birger skrev som han gjorde var ju mycket vackert av honom, men han visste då ej alls något om hur jag hade det. - Nog är det ledsamt att ej få den vita mössan som ni andra, men i alla fall känner jag mig ganska nöjd med min lott, ty jag har sannerligen fått nog av skola de år jag har gått på Fjellstedtska skolan."

Kerstin och Henning gifter sig i augusti 1924. Kerstin har tjänst som skolkökslärarinna och Henning som folkskollärare. Under många år dras de med trassliga affärer.

Olle och Bengta gifter sig några dagar senare, den 24 augusti 1924. De bosätter sig i **Göteborg**, där Olle fått anställning vid Chalmers Institut.

Från Kerstin till Bengta 27/11 1924: "Hur skall du och Olle göra i jul? Ni reser naturligtvis hem till Tybble och jular där. Vore det som förr hemma, skulle jag heller inte tveka."

Rörande är några brev *från Wilhelm till Olle* åren 1925 och 1926: JJB vill inte längre kosta på Wille vidare utbildning, om han kunde ordna någon plats åt honom. Wille vill absolut fortsätta i skolan och ta studenten; hans mål är att bli jurist, tandläkare eller präst. Han gör upp planer på att intensivläsa och hoppa över en eller två klasser. Vilken ambition!

Från Wille till Olle 7/7 1925: "Far är frisk som en nötkärna och Tant likaså."

På somrarna har Wille det ensamt och långtråkigt. Ofta vistas han på Djupadal hos Eva och Allan. Sommaren 1925 besöker han också Olle och Bengta i Göteborg.

Från Wille (på Djupadal) *till Olle* 25/8 1925: Han tackar för tiden i Göteborg. "Här förefaller de pigga och krya. - Allan har haft blodförgiftning för en tid sedan. Han reste till Sven i Flahult och kom dit i icke alltför god tid men fick två supar, varefter han tillfrisknade."

Från Eva till Olle 16/8 1925: "Vi köra rätt bra med grus. - I dag är Allan nedstämd, ty det regnar och han hade berett sig att få in havren."

Från Brita till Olle 16/8 1925: "1 kväll voro Per och jag hemma i prästgården. Ina hade en liten trevlig sillsupé. Det har varit en glad och trevlig sommar. Wille har väl berättat. Det har varit mycket ungdom."

Eva och Allan har stora svårigheter att betala amorteringar och omsätta växlar och frågar Olle, Nils, Birger och Sture, om de kan lämna någon hjälp.

Från Eva till Olle 6/9 1925: "Sture lär ha hemska affärer, Nils får väl själv låna pengar. Birger skriver att hans namn är värdelöst. Så det är kanske synd att sätta dem ytterligare i klister".

Från Arvid till Olle 20/10 1925: Han gratulerar till Birgittas födelse.

Nils gifter sig med Dagmar från Grängesberg i dec. 1925. *Sture* skriver att han inte har råd att resa till bröllopet.

Från Sture till Olle i februari 1926 (efter Bertils död): Han skriver att Brita är syskonkretsens sammanhållande länk i glädje och sorg. - Han har nu plats som folkskollärare i Alvesta.

Ibland kommer brev från *farbror Gustaf och faster Augusta* i Linköping. Oftast är det innehållsrika brev. Man märker att Olle nästan är som en son.

Från faster Augusta till Olle 21/2 1926: Hon skriver om dottern Signes bittra skilsmässa från att Yngve varit på besök i Barnarp. "Där härskar Ina med oinskränkt makt och Far Jon är tyst och sysslar mest med *de små*. - Han (*Yngve*) tycker det är så synd om Eva. Det är visst ej mycket drift i mannen (*Allan*).

Från Sture till Olle 16/7 1926: "Här på Djupadal (hos Eva och Allan) står det nu illa

till. Far vill att gården skall säljas *genast*. Men då skulle Allan och Eva kastas ut på bar backe. Gården måste säljas, det är tydligt, men det får ej ske, förrän man kunnat skaffa Eva och Allan utkomst på något sätt. Uppskov med gårdens säljande kostar oss 700 kronor. Själv har jag det djävligt just nu, men Eva och Allan måste räddas. - Far kan ej hjälpa mera. Nu skola vi syskon gripa in en gång till - en sista. Det gäller mera än pengar. Det gäller Evas andliga och lekamliga hälsa."

Från Wille till Olle 28/7 1926: Wille bor under sommaren hos Eva och Allan på Djupadal. Nu vill han låna 10 kronor för att köpa nya glasögon, eftersom han slarvat bort ett par, och han vill inte be Far om pengar till ett par nya. "Likaledes har jag en klockräkning på 7 kronor. Så ämnar jag i dag köpa ett par skor (nödvändigt)." Han berättar att Sture fått plats i Alvesta. "Han var hemma med sin fästmö och tack vare Ina höll det på att bli åskväder. Men de reste, innan molnet hann urladda sig."

Från Eva till Olle 15/8 1926: "Du vet väl att vi haft frivillig auktion på stället men att det bjöds så dåligt att vi ej kunde anta anbudet."

Från Brita till Olle 16/8 1926: Hon tackar för inbjudan till Göteborg men måste tacka nej på grund av brist på pengar. "Tack för din omtanke om Wille. Han var med hela tiden på min semester och en vecka till, så han sparar väl ditt erbjudande till en annan gång. Han är väldigt ensam hemma och det är inte heller roligt vistas hemma någon längre tid för 'orosblåsans' skull. Vi hade emellertid en skön semester i Bergkvara." (De hyrde en våning där tillsammans med Kerstin och Henning; denne hade sitt föräldrahem i Bergkvara.) "Det är grymt synd om Eva och Allan. De bliva ju alldeles utpinade av dessa hemska pengaaffärer. - De ha ju inte mat för dagen. Det hänger ju även tungt på Far. - Jag kan ej undgå tänka på den tid, då alla eller åtminstone de flesta syskonen voro hemma. Jag kan längta efter er alla så." Hon nämner att hon har fått brev från Bertil i Indien; han hoppas att komma hem följande sommar till JJB:s 70-årsdag och tycker att det vore roligt om alla syskon då kunde träffas.

Under hösten 1926 är *Eva och Allan* tvungna att avträda Djupadal.

Under viss tid i början av äktenskapet (1925-26) har *Elsa och Claes* inte råd att ha gemensamt hem, utan Elsa vistas med Claes-Bertil hos Kerstin och Henning i Sölvesborg som hjälp i hushållet efter Ingmars födelse. - Elsa och Claes bor sedan i örebrotrakten. Claes har olika kontorsplatser, en tid som kamrer i Skifferbolaget i Närke. Elsa och Claes försöker vid något tillfälle starta en affär men lyckas inte driva den med någon framgång.

Birger tar sin jur.kand.examen i maj 1926 och gör sin tingstjänstgöring 1927 och 1928. Hans ekonomi är synnerligen dålig. (Tingsnotarierna fick på den tiden inte någon avlöning alls.) Inga och han känner varandra sedan flera år (åtminstone sedan 1924).

I september 1926 förlovar sig *Sture med Evy*.

Från Eva (som nu bor i Jönköping) *till Olle 23/1 1927:* "Allan har fått löfte om arbete hos Hartmans. Han håller sig ganska lugn, men jag ängslas och våndas. Vi kunna aldrig bli skuldfria, om Allan arbetar tills han blir 100 år. - Arvid predikar åt far i dag."

Från Eva till Olle 28/1 1927: "Jag måste *själv* kämpa mig igenom. Och jag tror att jag nu har kämpat igenom det värsta. Jag törs gå ut på sta'n. - Allan fick arbete i måndags med iskörning. Men idag kom han hem. Alla arbetarna vid iskörningen strejkade för de fingo för liten betalning. Allan kunde inte då fortsätta. Han riskerade att bli ihjälskjuten då."

Från Eva till Olle 18/2 1927: Det stora riksbankslånet har nu sagts upp. Allan får inget

arbete, när iskörningen snart upphör. Eva har fått erbjudande av Ina att bli jungfru hemma. "I alla fall vore det nog nervösare hemma och göra Ina till pass ej gott. - Möjligen kan Allan sedan få åtminstone tillfälligt arbete bland stadens kommunala arbeten. - Tänk om det redde upp sig ändå så att vi finge bo ihop."

Från Birger till Olle 2/3 1927: "Som du lätt inser befinner jag mig på miserabelt humör i denna lilla strunthåla (Ulricehamn). Jag har det ju ganska jäkligt med affärer och känner mig ganska missnöjd med livet. - Jag har nog tänkt resa och hälsa på er i Göteborg över en söndag. Men resan kostar lika mycket som till Hallsberg, och då blir det Hallsberg." *(Inga hade väl plats som lärare där.)*

Från Eva till Olle 24/3 1927: De bor nu i Jönköping. "Vi veta fortfarande inte, när Allan får arbete. - Far och Gösta voro här i tisdags ett tag. Det är alltid så roligt, när Far kommer hit, för då kan vi talas vid. Däremot hemma i Barnarp är Far så tyst och det är så tomt och egendomligt att komma hem."

Från Eva till Olle 10/4 1927: "Vi leva sedan lång tid på syskonens och Fars godhet. Ack, att Allan finge arbete och jag bleve fri från mitt plågsamma. - Gösta har varit här från i måndags t.o.m. i fredags. Han trivdes så bra och förälskade sig i en liten flicka i samma hus här. Han kysste henne mycket på handen och här var glam och lek. Han är så väldigt livlig, Gösta."

Från Pehr till Olle 6/5 1927: Han skall komma på besök till Göteborg i samband med en "mässa".

Från Eva till Olle 8/5 1927: "Allan har inget arbete. Mitt onda vill visst inte ge mig sig den här gången."

Från Arvid till syskonen 24/5 1927: "Vi hade ursprungligen bestämt att till Fars födelsedag försöka att få hans predikningar i tryck. Men när detta ej går att realisera under 1000 kr måste planen slås ur hågen. Emellertid har Far till mig personligen uttryckt såsom sin önskan att i stället som present erhålla rena pengar, enär hans avsikt är att över sin födelsedag resa bort för att slippa allt besvär och alla bekymmer."

Från Arvid till syskonen 31/5 1927: "Sedan vi sist skrevo hava planerna ändrats något. Vi hava med Far kommit överens om att han icke reser bort på sin födelsedag, men skola vi i stället försöka samlas kring Far på den dagen."

Vid *JJB:s 70-årsdag 1927* (se foto i Krönikan) var Elsa, Bertil, Olle (med Bengta), Nils, Kerstin (med Henning), Birger (med Inga), Sture (med Evy), Brita, Pehr, Arvid, Wille, Gösta och Carl-Johan närvarande. Endast Eva saknades; hon var inne i en sjukdomsperiod vid den tiden.

Från Eva till Olle 28/8 1927: Hon och Allan, som arbetar på Thorsviks pappersbruk, bor i en liten lägenhet i Jönköping. Wille bor hos dem. "Jag är väl något bättre, åtminstone har jag större behärskningsförmåga. Sömnen är dålig, men ängslan frodas." Nyligen har hon varit på besök i Sölvesborg, liksom Arvid. "Jag får väl ta mod till mig och hälsa på i Barnarp över en söndag." De är uppsagda från lägenheten till den 1 oktober.

Från Kerstin till Olle 3/9 1927: Eva har vistats i Sölvesborg en tid och är rätt bra. Arvid har också bott där en tid.

Från Eva till Olle 12/9 1927: Det är ännu ovisst var de skall bo. "Jag har inte varit hemma på länge. Törs det ej, ty jag har hängt på hemma och varit i vägen."

Henning Juhlin har en bror, *Hilmer*. Han och *Brita* fattar tycke för varandra. Sedan Hilmer gått på Chalmers, kemilinjén, reser han till USA för att söka anställning.

Från Hilmer i New York till Olle 19/9 1927. Han tackar för några dagars vistelse i Göteborg före båtens avgång. Han reser tredje klass och har träffat många trevliga unga människor, som också skall söka lyckan i USA. "Det var gott om spelemän, i synnerhet var där en dalmas, som var en riktig mästare på sitt dragspel. Varje kväll var det dans på akterdäck. Vid landstigningen var det inga som helst besvär, vi behövde inte gå till Ellis Island. - Det är minsann ingen lätt roll här. Jag har varit på en hel del platsanskaffningsbyråer, men jag förstår att jag kan inte språket tillräckligt ännu för att kunna uppfylla deras anspråk på förmåga att bluffa, för det tycks vara en mycket viktig konst i det här landet. - Jag skulle kanske nämnt något om mina intryck av New York; det första var rök och dimma, det andra stora stenanhopningar och det tredje ett fruktansvärt oväsen." - Det verkar inte ha gått något vidare bra för Hilmer i Amerika.

Från Eva till Olle 17/10 1927: Nu har de flyttat till en liten oreparerad stuga på Toragården. "Det är så lugnt att vi kommit ut på landet och att Allan har arbete i Torsvik." Stugan rymmer ett rum och kök+ ett stort rum utan innanfönster. Arvid har varit på besök, liksom Ina och småpojarna. Brita har varit där flera gånger. "Hon är så rar, Brita.- Bengta, har du någon vardagsklädning, som du ej kan använda men som ändå är någorlunda hel. Jag har inget varmt till vardags och här är så kallt."

Från Eva till Olle 13/11 1927: Hon tackar för klänning, som Bengta sänt. De trivs bra på Toragården och får nu hjälp av godsägaren att reparera.

Från Sture till Olle 23/11 1927: "Jag har gjort förtvivlade ansträngningar för att skaffa de nödvändiga pengarna men misslyckats. De där affärerna kunna göra en tokig. Man blir ju mera nervös för var dag som går. Jag gör ej annat än betalar skulder, men de tar aldrig slut."

1927-28 är *Bertil* och hans familj tillbaka i Sverige och bosatta i Lund.

Från Elsa till Olle 16/8 1928: Nu bor familjen i Hidingebro utanför Örebro. Hon berättar att de haft besök av Bertil och Rut, Birger och Inga samt Wille.

Från Eva till Olle jan. 1928: Eva har hälsat på hemma i prästgården, där Wille ligger i halsfluss. "Ville blir alltid så häftigt sjuk. Doktorn var ute här i går. Han trodde först att det var difteri. Pelle och Brita äro nu också här på Ville-besök. Arvid kommer också skidande från Toragård. - I går hände mig ett spektakel. Min ena framtand gick precis av."

Från 1927 bor *Nils* med familj i Stockholm. Han går provår och har tjänst bl.a. på samgymnasiet. Det har svårt att få pengarna att räcka.

Från Nils till Olle 1928: "Förbannade pengar. Jag skulle vilja vara en apa som klängde fritt omkring i träna." - På somrarna vistas familjen i Tenhult utanför Jönköping.

Från Arvid till Olle 4/5 1928: "Rakt på sak. Wille tager sin studentexamen i maj. Jag hade en gång den planen att vi skulle söka samlas alla syskonen på hans examensdag, men det torde väl ej vara möjligt. "Arvid föreslår i stället att de 9 "kapabla" syskonen skall samla till en present i form av pengar för att köpa examenskläder.

Wille tar studenten 1928 och fortsätter sedan studierna i Uppsala. Vissa tider delar han bostad med Arvid. - Det finns bland breven ett tidningsurklipp med en romantisk dikt "till nutidens unga flickor". Dikten är signerad W. Sj-d. och är väl skriven av Wille under något

av hans första studieår.

Från Brita till Olle 16/8 1928: Hon har haft semester och bl.a. varit i Halmstad.

Från Brita till Olle 419 1928: JJB är nu på kur i Hultafors. Hon tror att han har det långtråkigt där och ber Olle "kvista över och pigga upp honom, så att hans hemlängtan lägger sig."

Från Brita till Olle 18/11 1928: "Eva är så dålig nu igen. Tack för att du vill hjälpa oss med Eva. Hon har nu i över en vecka varit hemma i prästgården, när hon ej kan vara *ensam* på Toragården. Att vara hemma är dock ej att rekommendera för Eva: Ina nervös på sitt sätt och barnen ohyfsade, bråkiga." - De har tänkt söka någon specialist i Göteborg och Brita undrar om Eva kan få bo hos Olle och Bengta under en tid, och om Bengta kan följa med till läkaren. - "Det är bekymmersamt! Det är ett hemskt lidande hon fått, stackars Eva!"

Från Birger till Olle 20/11 1928: "Inga befinner sig i ett oroande nervöst tillstånd. Hon är överkänslig."

Från Sture till Olle 21/11 1928: Han skriver vad han och Evy önskar sig i lysningspresent. 14/12 1928 reser paret upp till Barnarp och blir vigd av JJB. På kvällen är det middag i Alvesta hos Evys föräldrar. Olle deltar.

Från Brita till Olle 21/11 1928: "Hon (Eva) är inte rolig, men hon är inte stygg. Det är bara det att hon jämt ältar sin sjukdom. Jag har gått här med henne under alla år och är uräktad. Att Allan inte är tokig, det förvånar mig."

I januari 1929 strax efter hemkomsten till Sverige från en missionsperiod i Indien, avlider *Bertil* i lunginflammation. Jordfästningen sker i Uppsala domkyrka med Nathan Söderblom som officiant. - Det finns 11 brev från Rut från tiden efter dödsfallet och senare i Uppsala. Vidare finns några förtjusande brev från dottern Ulla och kortare brev från de andra barnen, där de tackar för julklappar och födelsedagspresenter.

Från 1929 finns ett långt brev från *Hilmer*, som är kvar i USA När han kommer tillbaka till Sverige är han psykiskt mycket dålig. Det tar lång tid innan han blir bra. Han söker förgäves många platser.

1929 hoppas *Claes* få anställning i Västergötland, men det blir ingenting av.

Från faster Augusta till Olle 8/3 1929: Hon skriver om Bertils död; vidare att sonen Yngve träffat Eva i Barnarp och ansett henne vara "en fullkomlig ruin". - Strax före sin 80-årsdag sommaren 1929 bryter farbror *Gustaf* lårbenshalsen och har sedan svårt att gå.

1929 blir *Nils* adjunkt i Jönköping. Familjen umgås då rätt flitigt med syskonen Eva, Pehr och Brita samt med Ina och hennes pojkar. Han klagar ofta över att han måste ge så många extralektioner för att klara ekonomin.

Pehr får hösten 1929 anställning i Göteborg vid ett konkurrentföretag till Thorsviks pappersbruk. Första tiden bor han hos vår familj (Olle och Bengta) i Örgryte och vid Haga Kyrkogata. Sedan gifter han sig med Brita och de bor i en lägenhet vid Viktor Rydbergsgatan.

I november 1929 avlider JJB. Nils håller barnens tal vid graven. - Ina och sönerna

Gösta och Carl-Johan får bo kvar i prästgården i Barnarp något år.

Faster Augusta till Olle 15 jan. 1930: Hon skriver om JJBs död, vidare att "Gustaf efter förhållandena är ovanligt kry och sitter vid sitt arbete 8 timmar och mera, men nattarbetet har han fått lämna."

Breven från Kerstin i Sölvesborg talar om trötthet, men samtidigt om glädje över familjelivet.

Eva och Allan får 1930 en dotter, Anna-Brita. I juni 1930 utbryter eldsvåda i huset där de bor på Toragård, och de får under reparationen flytta till en tillfällig bostad. - Allan har tidvis skiftarbete på Thorsviks pappersbruk eller på andra ställen; ibland är han utan arbete.

Våren 1930 *disputerar Olle* men får ett dåligt betyg. Detta var nog en stor besvikelse för honom livet ut, och han vågade aldrig söka någon professur.

Första sommaren efter JJB:s död, i augusti 1930, ordnas ett syskonmöte i prästgården. På foto från det tillfället (se Släktkrönikan) ser vi alla syskonen utom Bertil (då avliden) och Birger.

Från Wille till Olle 1/11 1930: Arvid och han har tenterat och skall nu ha "tantkafferep".

Ina med Gösta och Carl-Johan flyttar till Hovslätt utanför Jönköping, där de får lite inkomster genom att ta inackorderingar.

Från faster Augusta till Olle 15/4 1931: Hon berättar om vigseln mellan dottern Signe och hennes kusin Bo Carstensen, läkare.

Från faster Augusta till Olle 13/9 1931: "Gustaf har mycket tacklat af och är nu ej ur sängen mer än några timmar på eftermiddagen". Gustaf dör i början av år 1932, 83 år gammal.

Först 1931 anser sig *Birger och Inga* ha möjlighet att gifta sig. Birger blir advokat, först i Örebro, därefter på rätts hjälpsanstalten i Västerås.

Från Brita till Olle 22/1 1932: Hon har varit i Sölvesborg under julen och fick då träffa Hilmer under 1½ vecka. Han var "pigg och duktig" och skall gå på kurs i Stockholm. "Om han bara kunde få en plats som inte vore för ansträngande."

Från Brita till Olle 1932: "Hilmer är dömd att misslyckas."

Från Brita till Olle 20/11 1932: "Arvid har blivit på förslag till Vrå och ska provpredika där. - Tack för kovan till kassan." - Olle, Pehr och Brita bidrar till en kassa för att hjälpa, när något av syskonen blir i akut behov av pengar; Brita sköter kassan. Nu hade Brita sänt pengar till Elsa för tandvård.

1932 och 1933 besöker *faster Augusta* Olle och Bengta i Göteborg, när hon är på väg till vänner i Vänersborg. Hon flyttar efter Gustafs död till Stockholm för att bo närmare sina döttrar.

Det finns också brev från *Ellen och Victor Söderberg* i Uppsala.

Från Ellen Söderberg till Olle 14/11 1932: Hon tackar för att Olle gratulerat på hennes 65-årsdag.

Från Victor Söderberg till Olle 4/10 1933: De gratulerar till Olof j:rs födelse.

Intressant är en brevväxling mellan *Wille och Olle* (Olles kladdar till de egna breven är bevarade). Wille vill gifta sig, innan han är färdig med studierna, Olle avråder honom på det bestämdaste. Olles brev uttrycker en mycket gammalmodig uppfattning av äktenskap och könsroller. Wille och Kerstin följer inte hans råd utan gifter sig unga, 1933.

Från Brita till Olle augusti 1933: "Hilmer har väl inga sympatier bland släkten. - Jag har gått miste om skolgången och hamnat som en avsigkommen här på vischan och kommer jag att förbli lika ensam och främmande i era kretsar och förhållanden."

1935 gifter sig *Brita och Hilmer*. 1936 öppnar de en kemikalieaffär, men den måste snart avvecklas.

Från Allan till Pehr 20/10 1935: De har planer på att bygga sig ett litet hus, men måste då förstås sätta sig i skuld. Pehr avråder.

Från Kerstin till Olle 1936: Sonen Lars-Gunnar har ordinerats bad och havsluft, så hon ber Olle och Bengta ordna med hyra av ett rum på västkusten. Kerstin och Lars-Gunnar vistas sedan tre veckor under sommaren i Stenungsund, där också vår familj hyrde sommarställe.

Från Wille till Olle 19/7 1936: Han gratulerar till Johans födelse. - Han berättar att Arvid har rest till Tyskland på stipendium och att Lena gör en språkresa till Frankrike. Vidare att Hilmer öppnat sin kemikalieaffär, där Carl-Johan ofta hjälper till som springpojke.

Sommaren 1936 vistas *Gösta* en tid i Göteborg, hos Olle och Bengta.

Nils får ett stipendium för att resa till Rom samma sommar. Enligt Olle sörjde Nils över att han aldrig fick möjlighet att studera vidare och disputerat.

Från Ina till Olle 13/12 1936: Hon har varit i Barnarps kyrka. "Den är nu så vacker. Ni måste se snart de vackra målningar, som funnits under allt det vitmenade. - Hilmers affär går rätt bra."

Från Ina till Olle 28/2 1937: "Gösta skall konfirmeras och har fått ärva Nils studentsmoking. "Nu undrar jag om Olles studentsmoking lever än, så Carl-Johan kunde få ärva den. De vilja ju vara lika."

Från faster Maria till Olle 27/3 1937: "Som du vet har jag en antik spegel. Jag behöver nu sälja den för jag måste ha pengar till min begravning och till mycket annat. Vill du köpa den? Älsklig vore du om du svarade på detta."

Från faster Maria till Olle 9/5 1937, adresserat till "Höglärde Herr Doktor Olof Sjöstrand", där det talas om denna spegel och hur de andra syskonen ställt sig i frågan om ett köp av den.

Nils med familj flyttar 1937 tillbaka till Stockholm, där Nils fått en adjunktur. Han tar hand om boutredningen efter JJB:s syster Maria, som avlider 1937, 77 år gammal. Hon har inga bröstärvingar och det blir auktion på hennes möbler. Nils får i uppdrag av Olle att ropa på

Teodors (JJB:s farfar) skåp och han får det för 420 kronor. Det finns nu hos Olles son Johan Sjöstrand.

Den 1 november 1937 flyttar *Ina och pojkarna* till det nyöppnade prästänkehemmet i Växjö.

Från Ina till Olle 10/11 1937 "Jag gjorde avskedsvisiter i Barnarp hos så många jag kunde hinna med, hög, låg, fattiga, rika, det tog tid och krafter. - Pojkarna gå i fars, farfars och farfarsfars kyrkskola. - I söndags voro vi i Alvesta, där vi fingo träffa Arvid, nybliven doktor. Han var på väg till Lena, som är anställd vid skolan i Tomelilla. - Sture ser mager och blek ut. - Tack för Gösta i somras. Han talar med förtjusning om sin vistelse hos er."

Från Pehrs fru Brita 21/11 1938: Hon talar om att deras nyfödde gosse dött tre dagar efter födelsen. Hon nämner att Eva och Allan är "glada och friska". *Morbror Gustaf* (Mor Annas helbror), som arbetat på glasbruk i Norge, har flyttat tillbaka till Småland och med sin fru Hedvig bosatt sig i Lenhovda. Hans stora intresse är att vara ute i naturen och jaga.

Morbror Gustaf till Olle 28/2 1938: "Roligt att du fått dina familjeförhållanden ordnade efter din smak angående familjens tillökning, men känner jag Sjöstränderna rätt, så kommer nog flera små till inom familjen din!"

Från Pehrs fru Brita 28/3 1938: De bjuder Birgitta och Carin (Sjöstrand) att komma till dem på påsklovet. "Brita och Hilmer försöker ju sälja sin affär, som ju ej ger någon vinst utan tvärtom."

Från Wille till Olle 3/7 1938: "Arvids och Lenas bröllop var trevligt. Vigseln ägde rum i Ansgarkapellet i Domkyrkan. Sedan intog vi subskriberad middag på Småland, 17 p. - Av våra syskon var endast jag själv med. - Augusta Strandberg (kusin till Mor Anna) har avsomnat. Farbror Victor (Söderberg) börjar bli senilslö (han var gift med Ellen, syster till Augusta). Sara (Flammén, ännu en kusin till Mor Anna) har ju länge varit skraltig, nerverna har krånglat, hon är lättstött och misstänksam. - Efter Arvids promotion voro Lenas föräldrar, Christine och jag och han ute på Flustret, där vi åto en stillsam men påfrestande middag, som visade sig mycket svår att behålla! Broder Pehr har besökt Ina på prästänkehemmet i något berusat tillstånd - hans svaghet för sprit omvittnas från alla håll och verkar knappast varken lugnande eller sympatiskt. Brita och han tillbringa visst semester i Ängelholm, utfarande i egen, nyinköpt bil! Den första bilen i syskonkretsen! Hennings Ford, modell 23, kan man väl inte räkna? - Min avhandling synes vara ett Herkulesarbete. - På de närmaste två åren kan jag ej beräkna att få den slutförd."

Från Ina till Olle 5/7 1938: "Lektor Sjöfors var här i söndags och gjorde sig ett litet ärende för att få se vårt hem. - Han sade att du gått i skola för honom. Du var så duktig. Han frågade vad du var för något. Jag sa' att du var tf professor. Å det var katten, sa' han. Vi talade om Far och de övriga pojkarna, samt om Arvid och hans karriär nu. Jag visade även Arvids avhandling. - Pojkarna jobbar med att köra ut bröd varje morgon med transportcykel." - Lena har skrivit att hon fått plats på högre folkskolan i Flen.

I augusti skriver *Ina* att hon varit några dagar hos Sture och Evy. "Han är så huslig."

Från Eva till Olle 16/8 1938: "Här är lock-out i Thorsvik sedan 8 da'r och hur länge det varar veta vi icke. - Men humöret är gott."

Faster Augusta avlider 1938.

Från morbror Gustaf till Olle 3/11 1938: Lägenheten i Lenhovda är för stor och Hedvig är

inte bra. De funderar på att fråga om något av Annas barn skulle vilja ta emot dem mot skälig ersättning. "Jag är ute i skog och mark, då väderleken är bra, på mina jakter. Har varit ute på jaktstigen många gånger i höst och skjutit både hare och räv. Det är fortfarande mitt största nöje att få gå med gevär och hund. Jaktlusten ligger ännu i blodet. Trots att jag snart går in på de 70 åren."

Anna-Brita skriver 16/4 1939 ett rart brev till *Olle och Bengta*. Familjen bor nu i en förhyrd stuga i skogen nära Thorsvik.

Från Wille till Olle 1/5 1939: Han har försökt få ekonomisk hjälp ur två fonder. "Båda möjligheterna sumpades, emedan min gode lärare inte idats lägga ett personligt ord för mig. - Faktiskt har jag därför starka planer på att lämna akademien, eftersom möjligheten att få dispens från akad. disp. i fråga om sem.lektorat i mina ämnen torde vara god. - Allt vid Uppsala akademi är genomruttet, och jag längtar inte efter att stanna kvar annat än av det skälet att full disputation dock ger större utsikter till mera kvalificerade lektorat. - F.n. tillbringa vi söndagen på Ulfbacken (sommarstuga i Björklunge). Naturen är fridsam, ty där råder åtminstone objektivitet - någon annan dylik än kausalitet och slump har jag nästan upphört att tro på. - Dina brev äro en uppfriskande fläkt av optimism och gott humör."

Sommaren 1939 kommer *Ina* på besök till *Olle och Bengta* i Starrkärr.

Från Ina till Olle 25/9 1939: Gösta behöver komma till Göteborg för att skaffa nya glasögon. Hon berättar att Stures familj flyttat in i ny villa.

Från morbror Gustaf till Olle 13/11 1939: Han tackar för gratulationer till 70-årsdagen. Han och Hedvig har flyttat till en liten lägenhet i närheten av Växjö, där Gustaf saknar naturen och jakterna i Lenhovda.

Från Nils till Olle 23/12 1939: Han har varit inkallad. "Jag har blivit några sorgliga erfarenheter rikare och några illusioner fattigare på de senaste 6 veckorna. Det synes mig ganska meningslöst att kalla in en massa folk, som inte har en aning om modern krigföring, under befäl av officerare, som sakna både organisationsförmåga och militära insikter och förmåga att ta folk. - Några kommunister fanns inte på vårt kompani. Kamratskapet var på det hela taget gott..."

Eva och Allan får 1940 hjälp av några av syskonen till att skaffa en ny, egen stuga. Senare samma år glider Eva åter in i en sjukdomsperiod.

Från Pehr till Olle, Nils och Birger 1/4 1940: "Som ni veta är Eva sedan en månad tillbaka nervsjuk igen." Doktorn anser det inte lämpligt att hon kommer på vårdanstalt och hon är inte kapabel att vistas på pensionat. Hon måste i stället ha hjälp i hemmet. "Skygges affärer måste saneras. Deras nya hus är nu i det närmaste färdigt (de har bott där sedan januari månad)." Bröderna ombeds hjälpa till med penningbidrag och borgensåtaganden.

I brev i början av år 1940 skriver *Ina* att hon varit på besök hos *morbror Gustaf* och moster Hedvig i Öjaby. Hedvig är mycket sjuk och de måste flytta in på ålderdomshem i Hovmantorp. I brev den 19 maj 1940 skriver *moster Hedvig* att de har bekymmer med att få ut pension från Norge.

I brev från *Ina till Olle* 31/7 1940 omtalas att moster Hedvig avlidit.

Från Ina till Olle 2/8 och 3/8 1940: Hon berättar om begravningen, hur förtvivlad Gustaf varit och att Sten Söderbom deltagit och hållit tal vid graven. - *Ina* besöker morbror Gustaf

även efter Hedvigs död.

Victor Söderberg går bort i juli 1940, nästan 80 år gammal. Brev från *tant Ellen Söderberg* i november samma år.

Sommaren 1940 är *Nils* och *Sture* inkallade. *Elsa* och *Claes* med barnen kommer på semesterbesök till Hällesdalen. Familjen har det mycket besvärligt ekonomiskt.

Från Brita till syskonen 15/8 1940: Hon skriver med anledning av Allans förestående 50-årsdag. "Eva är hemkommen lika dålig. Hon har ständig feber."

Från Wille till Olle 15/8 1940: Nils, Arvid och Sture är inkallade. Wille hoppas få sin avhandling klar påföljande sommar.

Från hösten 1940 får Claes upprepade proppar eller blödningar i hjärnan med bl.a. mer eller mindre allvarliga förlamningar.

Från Ina till Olle december 1940: Gösta har tagit realen med fina betyg och är bjuden till Kerstin och Henning över julen. Carl-Johan har gått ut en handelsskola, också med fina betyg. - Hon skriver vardagsnära brev utan snyft, där det framgår hur knapert de har det och hur duktigt och tappert hon arbetar för att ge pojkarna en god uppväxt och en bra utbildning. Enligt min (Carins) uppfattning hade Olle och Bengta en fin kontakt med Ina och uppskattade henne.

Från Kerstin till Olle 10/1 1941: Ina och pojkarna har varit hos dem under julhelgen. "Det var så roligt att kunna taga emot dem över en jul och riktigt få pyssla om dem. Gösta och Carl-Johan äro båda två verkligt rara och trevliga pojkar, och Ina har all heder av dem." Kerstin föreslår att syskonen skall skjuta ihop pengar till en tavla åt Sture i 40-årspresent. Dottern Birgitta har ärvt Kerstins hästkärlek och sysslar mycket med hästar i olika storlekar. "Eva är frisk och glad och tacksam. Måtte hon få en lång, lång friskperiod, stackars lilla Eva, som haft en så svår tid. Brita har inte haft det mindre svårt och all oro och extra arbete har tröttat ut Brita. Hilmers arbetslöshet och sjukperioder är också en ständig irritation för dessa bägge."

I januari 1941 är *Eva* frisk igen - Allan och hon lyckas inte behålla stället, säkert mycket beroende på att Allan ibland är utan arbete och Eva tidvis mycket sjuk och "nere".

Så småningom kan *Brita* och *Hilmer* köpa en villa med trädgård och ägnar mycken tid åt grönsaksodling m.m. Hon och Hilmer blir övertygade vegetarianer. Brita får sockersjuka. Hon är en mycket flitig brevskrivare och försöker hålla kontakt med alla syskon och hjälpa dem som behöver. Hon verkar enastående varmhjärtad och snäll, stöttar Pelle och särskilt Eva och hennes familj och Ina med pojkarna. Hon skriver i ett brev 1944 att "man lever för att hjälpa andra". Någon gång framskymtar sorgen över parets barnlöshet.

Från Sture till Olle 31/1 1941: Han tackar för tavlan, som han fått i 40-årspresent.

1943 vistas söner Bo och Nils någon tid hos Olles på Hällesdalen. Jag (Carin) tror att Sture var varmhjärtad, men envis och med kort stubin, och att han efter barndomsåren ibland kom ihop sig med vissa av syskonen (och med andra personer?). Han hade säkerligen problem med spriten vissa perioder.

Från Nils till Olle 2/2 1941: Han har måst ta tjänstledigt. "Senare delen av höstterminen släpade jag mig fram med uppbyggande av största möjliga goda vilja. Hur jag kommit

därhän - ja, det är väl dålig fysik + dåliga nerver - ett arv?" Han tror att den ansträngande beredskapstiden under sommaren i norrlandsskogarna bidragit. "Håret börjar så smått att komma igen. - Annars vänjer man sig vid tidens ondska, som är bäst att ej grubbla över. Det kunde ju annars räcka till för att göra en heltokig: ett vanvettigt människosläkte, som håller på att gissla sig själv till döds."

Från Elsa till Olle 23/2 1941: Claes får i slutet av januari en liten "knäpp" igen men är nu lite bättre. "Nu har jag följt honom några gånger ett par timmar till kontoret. Jag törs inte låta honom gå ut ensam."

Från Elsa till Olle 17/4 1941: Claes är delvis tillbaka i arbete men de är oroliga för att förbättringen inte skall fortskrida och att han inte skall få behålla sin plats. - 1942 är han sämre igen och i augusti skriver Elsa att han fått en ny propp och knappt kan gå.

Från Gösta till Olle 27/7 1943: Han skriver att han gått en termin på Stockholms Tekniska Institut.

Från Wille till Olle 11/8 1943: Wille talar om att de fått en dotter, Cecilia, och att Arvid disputerat.

Från Brita till syskonen 21/4 1944: "Som Ni kanske vet äro både Allan och Eva sjuka. Evas sjukdom är ju gammal och känd. Hon är oförmögen att ta hand om hemmet och dessutom är hennes sjukdom sådan att det är omöjligt få någon som vill vara hos henne och sköta henne och hemmet. Ja, man blir så upprörd och orolig själv, när man varit hos henne, att hjärtat sitter i halsgropen när man skall gå till henne. Allan är åderförkalkad, för högt blodtryck och så allmänt nedsatt att han är sjukskriven och ordinerad vila. Han har varit hemma i 5 veckor nu och sköter sig, Eva och hemmet så gott det går. Som Ni förstå har han ju heller ingen avlöning haft på denna tid, ty en arbetare får ju endast betalt för det antal timmar han arbetar och alls ingen sjukersättning. Pelle och jag har ju fått ingripa genast med pengar till det mest överhängande, Anna-Britas inackordering m.m. Förmodligen kommer Allans sjukdom att bli långsam. Jag vill ha meddelat Eder detta hur det förhåller sig, ifall Ni kan och vill hjälpa till med månatliga bidrag till Skygges."

Från Eva till Olle 1944: "Allan är som Du kanske vet inte frisk. Han har för högt blodtryck m.m. Nu vill han komma till Göteborg för att få elektriska behandlingar och undrar så om han möjligen kunde få ligga om nätterna i Er våning i någon vrå. Det skulle bli 10 dagar med bör-jan den 1 aug."

Från Wille till Olle 11/7 1944: "I söndags kväll avled tant Ellen Söderberg. Tyvärr kan jag inte vara med vid begravningen, ty jag har ännu inte haft råd att skaffa mig doktorshatt."

Från Brita till syskonen 26/7 1944: "Det är några månader sedan mitt förra cirkulär. Tyvärr är det mycket tyst ifrån 'bidragsfronten'. Det är mycket klent med Evas hälsa. Hon är som ett enda gélé och utmärglad och ett ständigt orosknippe. Man står ofta fullständigt maktlös och vändas själv inför Evas vända. — För ett barn att växa upp i denna stämning och för en man att dra försorg om en ständigt ur form varande hustru är nervslitande och tröstlöst. För att inte tala om den nöd Eva själv har. Allan har börjat arbeta men han orkar knappast. Han har hjärt-anfall på nätterna ibland. Nu har vi fått 'klämm' på ett institut i Göteborg, som ger elektriska behandlingar. Jag har ett par gånger talat vid en man från Norrahammar, som sökt detta institut. Han har själv blivit bra och flera andra. Han säger att folk som varit på institutet 14 dagar-3 veckor äro som förvandlade. Men det är dyrt. Får inte Allan krafterna och hälsan åter, då kanske han inom en snar framtid stupar. Då få vi ta hand om Eva helt och hållet och den uppgiften vågar inte jag åta mig. Rättvist vore om alla syskonen

hade Eva turvis under hennes sjukdomsperioder. Allan har haft henne hela livet och jag på nära håll, även Pelles har fått smaka bitterheten härav. – Sänd mesta möjliga bidrag omgående. Skulle resan till Göteborg göras, borde det ske den 31 juli eller 1 aug. Betr. Allan är utsikterna stora för att han skall bli återställd (bl. högt blodtryck). Betr. Eva är jag lite skeptisk, ty hennes sjukdom är säkert mycket ett arv.” Tillägg till Olle: ”Bra att Allan får bo hos Er, om det blir resa av.”

Eva och Allan kommer till Göteborg för läkarbehandling och bor i Olles och Bengtas våning. Båda avlider 1946.

1945 avlider morbror *Gustaf*.

Från Sture till Olle 2/1 1947: Sonen Bo har efter en termins studier vid tekniska läroverket i Borås fått underkänt i flera ämnen. Själv vill Bo bli stamflygförare. Sture ber Olle om råd hur de skall göra: låta Bo få sluta skolan och göra flygutbildning eller övertala honom att fortsätta antingen på det tekniska gymnasiet i Borås eller söka in vid vanligt läroverk.

Från Brita till Olle 17/3 1947: ”Elsa ringde i går kväll och talade om att Claes slutade sina dagar i fredags.”

Från Lena till Bengta och Olle 25/7 1948: De tackar för gårdagens besök på Hällesdalen. ”Simia har nu mycket funderat över Olles käpp. Varför behövde han ha den hela tiden och peka med? Jag sade att i varje fall hade han den inte, då vi åt middag. Det syntes lugna henne något. – I dag har vi varit och badat, alla becyklade. Arvid har Cocco där fram och jag Tatten där bak. – Vi väntar Er mellan den 10 och 15 aug., då vi varje dag kommer att ha smörgås-bord, brännvin, kyckling och glace för att ej bli överraskade. – Stanna över natten!! Medtag ej lakan el. madrasser.”

Från Nils till Olle 27/7 1950: Nils har genomgått strålningsbehandling. ”I går slutade jag behandlingarna, som varit dagliga och inneburit en sannskyldig tortyr på gr. av efterverkningar i form av diarré, blåskatarr, prostataansvällning, plågor här och var i kroppen, trötthet och fobi för mat. Man får hoppas, att lidandet inte varit förgäves. Jag förstår inte, hur jag skulle kunna orka med fler behandlingar. I slutet av veckan skall jag ha en blodtransfusion. Bestrålningen går illa åt de vita och visst också de röda blodkropparna. Någon tjänstgöring före jul kan jag själv inte tänka mig. – Det blev ett läsår, som ofta klarades med sammanbitna tänder, fast visst ingen förstod det mer än jag själv.”

Från Nils till Olle 24/8 1950: ”Min läkare kunde konstatera en viss förbättring. I slutet av september skall avgöras, om de infernaliska behandlingarna måste fortsättas eller inte. – Hoppas så småningom få slutföra arbetet på ett grammatik-manus. Själv ansåg jag det färdigt för ett år sen och förlagschefen var mycket superlativ i sitt omdöme. Sen fick två Lunda-docenter det ’på remiss’ och då började jobbet igen. – Birger träffade jag i går på Karolinska sjukhuset, där han ligger på psykiatriska avdelningen för att lära sig sova. Han såg frisk ut.”

Från Sture till Olle 29/1 1958: ”Bo, Nils och Bertil äro gifta och ha lämnat hemmet. Bo har lyckats bli direktörsassistent i Stockholm, Nils är civilingenjör i Stornorrfors, Bertil tjänste-man vid Bultfabriken i Stockholm. Vi ha bara en sonson och en sondotter, båda med Nils till fader. Bengt är för andra gången på väg till Sydamerika. Han avreste med skolskeppet 'Margaret Johnson' den 21 ds. – Mitt högra öga (inflammation) har visat någon förbättring. Det vänstra ögat (starr) blir sämre. Jag kan ej läsa annat än rubriker. Detta skrives med näsan vid tangenterna.”

Pehr avlider i juli 1958.

Från Sture till Olle 27/7 1958: "Du är nyligen hemkommen från Pers jordfästning. Jag har ännu svårt att tro det hela vara sant. Endast mycket starka skäl kunde hålla mig borta från Barnarp den 25 ds. – Den 14/8 skall jag in till lasarettet igen. Möjligen är tiden då inne för ett ingrepp i vänstra ögat. Det högra ögat är fortfarande i det närmaste 'svart' – Bengt återkommer i dagarna från sin tredje resa till Sydamerika. Han har då i 16 månader lärt känna sjömanslivet. - Yngste sonen Per lever f.n. bondens fria liv i Tolg norr om Växjö. Han ville icke gå i realskola.- Någon möjlighet för mig att träda i tjänst vid höstterminens början föreligger icke. – På ena väggen i mitt arbetsrum har jag Hilmers etsning av Barnarps kyrka och vid dess sida hänga porträtt av mor och far. Nu ville jag komplettera väggens 'utstyrsel' med porträtt av alla syskonen."

Från Birger till Olle 1/11 1958: "Här över helgen ha vi besök av medlemmen av i Upsala studerande (av) Smålands Nation Ingbir, som gläder sina gamla föräldrar. När vi voro i Upsala besökte vi henne på hennes rum. Det glädde oss att se att hon kunde trivas i ett rum, som hade samma standard som studentrummen på vår tid. – Kickis Hans blir färdig med sin lic. nu i höst och tillträder en som det synes god befattning som geolog vid Grängesbergs-bolaget vid årsskiftet. De bli då spridda en termin till Kicki tagit examen. - Bengta skulle jag råda att stryka ettan i sin 18-timmars arbetsdag."

Från Sture till Olle 16/1 1959: "Vi äro 4 hemma. Bengt har nämligen tröttnat på sjön. Han söker nu arbete (praktik) för att till hösten söka in endera i tekn. gymnasium eller i Växjö läroverk. Per, skrapkakan, vägrar alltför att studera vidare och går på i ullstrumporna som deltagare i köpingens affärliv."

Från Elsa till Olle 20/1 1959: Hon har varit hos Claes-Bertil i Pålsboda över nyårshelgen. Hon är trött, sjuk och utarbetad både till kropp och själ.

Från Sture till Olle 1/2 1959: Han skriver att varit uppsatt på operationslistan i Lund för att operera ögonen men att han med tanke på riskerna att bli helt blind ville anlita andra ögon-specialister före ev. operation.

Släktföreningen J.J.B. Sjöstrand bildas vid ett möte i Barnarp/Jönköping sommaren 1959.

Från Wille till Olle 22/7 1959: "Släktmötet blev ju en stor upplevelse. Men jag var nog litet trött ändå efteråt."

Från Sture till Olle 26/7 1959: Han tackar för att ha fått Olles släktkrönika "Jag kan med svårighet läsa på mycket nära håll, om stilen icke är alltför liten. Nu råkar Din stil, käre Olof, vara ganska liten, något som jag under nuvarande förhållanden har skäl att beklaga. (Den första versionen av krönikan var *handskriven* av Olle.) Evys och mitt intresse växer med varje sida, som vi girigt tillägna oss. Käre Olof, Du har givit mig riktiga högtidsstunder. - Birgers 'fideikommiss' (*ett pennskrin*) finner jag icke endast originellt utan ock välfunnet och värdefullt. Ingen har varit vänlig nog att ge mig en redogörelse för förloppet av släktmötet. Jag svävar därför i okunnighet om hur det gick med bildandet av släktföreningen." - Vidare skriver Sture att han vid besök på lasarettet i Lund fått besked att ögonoperation tidigast kan ske om ett år.

Från Birger till Olle 15/8 1959: "Inga och jag ha nu fått tillfälle att i lagom stora doser smälta Din utomordentliga släktkrönika. Vi ha tagit ett par tre sidor varje kväll och levt med för-fäderna. Vi gillar principen att ur deras öden och äventyr dra' ur det positiva. Om icke Du från Din tidiga ungdom varit så släktintresserad, hade vi just ej vetat så mycket om slakten. Du blir på det sättet den nuvarande släktens välgörare. - Efter släktmötet reste Inga och jag till Kicki och Hans och hade hos dem i Grängesberg en härlig semestervecka.

Därefter började jag arbetet igen. Här är alla gräsmattor förbrända, då vi praktiskt taget ej haft regn på hela sommaren.”

Från Elsa till Olle 16/8 1959: ”Det var roligt att få träffas alla i Barnarp. – Jag var hos Anna-Britta en vecka också.”

Från Elsa på besök i Barnarp *till Olle* 15/8 1960: ”Jag är kvar hos Brita än. Den 22 juli reste jag från Örebro – Anna-Britta fick en pojk i måndags.”

Från Birger och Inga till Bengta och Olle, december 1960: ”Vår stam ökar. Tillskottet heter Karin Alvhild Lindholm, Grängesberg. Vi blir äldre till antal generationer men känner oss yngre till sinnet. Ingbir har avslutat sina studier vid akademien i Lund med betyg i filosofi, och nu kan hon finna sin melodi i den sjuksköterskeutbildning hon påbörjat i Malmö.”

Från Elsa till Olle, odaterat, troligen i augusti 1961: ”Jag har varit hos Ulla nu se'n den 27 april. Den 15 juli flyttade de hit till Danderyd. Jag skulle åkt hem för månader se'n men har inte velat lämna dem, ty Ulla fick en störtblödning strax efter midsommar. – Jag skulle resa till Kerstin och som vanligt hälsa på hos Brita, Anna-Britta och Sture. Men jag vet inte hur det går och om jag orkar ge mig iväg igen. Än så länge kan jag visa mig, men snart får jag stänga mig inne. En framtand har jag tappat och snart kommer två till.”

Från Elsa till Olle 23/4 1962: ”Måtte Kerstins operation (*i höften*) lyckas och måtte Brita bli någorlunda och Sture slippa bli blind! Vi ha snart gjort vårt allesammans. – Jag har svårt att glädja mig åt våren. Det är bara vemodigt, den hör inte sta'n till. Då saknar jag stugan, hur usel den var. Jag hyrde den 15 år, tills jag stupade. Där knäckte jag ryggen, då Claes föll baklänges för mig.”

Från Brita till Olle 16/8 1962: ”Vi ha det skapligt, ja, d.v.s. jag är inte så bra längre. Hela kroppen är så eländig – ont – ont. Ryggen ärt alldeles sned, säger chiropraktorn, som inte längre kan göra något åt den, och så har jag ont av bältros ännu, men jag är glad att jag fått aptit och sömn tillbaka. - Jag ber till Gud ofta och mycket och litar på att Han hjälper till det bästa. Hilmer är duktig och vig som en katt. Det har jag sett nu när han i sommar mellan regn-skurarna målat huset. Jag är ju nu pensionerad och slipper resa till kontoret varje dag. Sture var här förra fredagen och lördagen. Han var mycket dålig i sina nerver och åt och sov ej. Jag rådde honom att gå till läkare fortast möjligt. Han är ju förstörd av spritmissbruk och är ju nästan blind, så jag förstår det måste vara mycket pressande. Jag tyckte det var så synd om honom och stackars Evy. Vi behöva bedja för honom mycket. – Från Tenhult hör vi då och då. Anna-Brita har varit med Verner ute och rest en vecka och haft ledigt från hem och barn. De stora flickorna har skött det hela den veckan. Det är duktigt. De två största är nu konfirmerade. Och nu är alla utom de två minsta i skolan. - Kerstin är opererad i höften, men nu är hon nere i nerverna igen, så hon är inte glad i alla fall.”

Från Elsa hos Ulla i Danderyd *till Olle* 16/8 1962: Hon gratulerar till födelsedagen. Hela sommaren har hon vistats hos Ulla och hennes familj. ”Vi ha varit lika stort hushåll i sommar som vi brukade var i Barnarp då. Vi voro ofta 18 st.”

Från Inga till Olle 16/8 1962: ”Birger och jag avsluta nu semestern med en veckas vistelse hos Kicki och Hans. Äldsta barnbarnet, nu snart två år, är mycket angenämt att umgås med, och yngsta, född 24 juli, är ljuvlig att beskåda. - Under sommarens lopp har vi varit två gånger nere i Näshult. Nu är allt ordnat efter min syster. – Ingbir har arbete i Upsala, som Wille varit så hygglig och skaffat henne.”

Från Wille till Olle 23/8 1962: ”Vi har jobbat hela familjen. Ulf har varit i Örebro som

uläk., liksom Ingrid (*hans fru*) under juli och sedan forskat för sin avhandling. Ci har jobbat på Ultuna som praktikant på lab. Hon skall börja Tekn. gymn. nu i höst. Annika har vik. på min instit., och där har även Ingbir (*Birgers dotter* tjänstgjort medan hon bott här. Anders (*Annikas man*) har haft byggnadsjobb. Han börjar nu sitt sista år på Tekn. gymn. Annika skall själv börja sista året på Småskolesem. Deras son Håkan (alla tre har bott här) växer och utvecklas härligen. - Det är en tung lott att ha ett stort ämne och en jätteinstitution numera. Men det är roligt samtidigt. - Så bidar vi med spänning på H-målet (*Helander-målet*). Jag hoppas de skyldiga skall avslöjas - inte blott att bispen blir frikänd. Själv tror jag mig nu klart se var man har att söka upphovsmännen. Jag är inte säker på att adv. M. (?) är det bästa man kunde tänka sig i sammanhanget."

Från Brita till Olle, odaterat, troligen början av 1963: "Jag är rätt så skaplig men för ej en precis smärtfri tillvaro, men det går en dag i sänder. Jag har varit på vinden och funnit dessa dagböcker (*JJB:s* ?). Jag tycker att det är synd att alla gamla brev och dagböcker ska ligga till ingen glädje på vår vind. Tycker inte du att de borde få cirkulera bland oss syskon och syskonbarn, ifall de vill läsa det? Först och främst kunde väl var och en få läsa sina egna brev, som de skrivit som barn. Kunde vi inte ta upp denna fråga på släktmötet i sommar? Det finns en hel bunt med osorterade brev. Kanske du kunde sortera dem? Kan du inte komma hit någon gång och se på allt och ev. sortera ut sådant som kunde medsändas till syskonen? Eller kunde en del kanske utsorteras och få gå till släktföreningens arkivhandlingar och föredragas vid kommande släktmöten?"

Från Brita till Olle 13/3 1963: "Ditt förslag att Karl-Axel (*Pelles och Britas son*) ska ta fars brev med till Dig efter påsk är ju bra. Hur mycket skall jag sända med? Det finns ett paket med brev till far från sina barn och ett paket med brev från alla möjliga i andliga och ekonomiska frågor och en del handlingar. Så mycket har jag sett. Men det skall väl finnas en del brev mellan far och mor som fästfolk också. Var de med bland dagböckerna? En del gamla böcker finns det också och en del predikningar. Skall du ha allt eller delvis? Jag har läst en del och det är intressant. Jag har liksom levt i en annan värld nu ett tag medan denna läsning pågått, och jag har mer än en gång velat sluta mina föräldrar och syskon i min famn och tacka dem. - Jag har nu i 3 veckor varit hänvisad till stillasittande inomhus för ett sår i foten. Doktorn var mycket orolig för kallbrand, eftersom jag har socker. Vi är så glada att det gick lyckligt, det kunde likaväl ha blivit benamputering. Så det är spännande nästan jämt! - Med Elsa är det ju dåligt. Hon var ju ganska pigg, när hon var hos oss den 3 oktober förra året. Men hon hade på visst sätt åldrats, men hon rörde sig lätt och var nästan jämt pratsam och pigg. Det vore roligt få prata med henne nu igen, sedan jag genom fars papper fått lite inblick i föregående tids förhållanden. Vi yngre syskon vet så lite om hur det var förr. Tänk lilla mor, vad hon fick arbeta och vilka bekymmer för far och mor att dra fram denna barna-skara i så små omständigheter. De älskade oss mycket och var så måna om vårt bästa."

Från Inga till Bengta och Olle pingstdagen 1963: "På oss gör Ni ett så uppfriskande ungt och spänstigt intryck. - Vi ska den 19 juni ha ett litet bröllop för Ingbir, som då gifter sig med Karl Erik Brolin, fil.kand., som hon träffat i Upsala. Det är Ingbirs 25-årsdag den dagen. De bådas föräldrar och syskon ska äta lunch här efter vigsel i kyrkan."

Från Sture till Olle 28/7 1963: "Efter släktmötet i Lenhovda läste jag i ortspressen en redogörelse för detsamma. Artikeln var ganska grumligt sammanfogad och innehöll en del felaktigheter, vilka jag, såsom boende här på trakten, ansåg mig böra rätta till. Man synes på sina håll här i Varend inte ha glömt släkterna Sjöstrand och Söderbom. - Operation (*av ögonen*) vågar man sig icke på."

Från Inga och Birger till Olle 15/8 1963: "Vi tänka med glädje på släktmötet, som blev så trevligt. Att få se släktens ungdomar var bra roligt."

Från Inga och Birger till Olle 12/6 1964: "Jag (Inga) fick min förtidspension och Birger, som hade högt blodtryck, tillråddes sluta sin tjänst. Vi njuter nu vår frihet tillsammans i vårt kära Näshult. Det pensionerade tillståndet medför stora fördelar."

Från Birger och Inga i december 1964: "Birger får nu användning för sin händighet och målar och snickrar i sta'n och på landet."

Från Arvid till Olle 16/8 1965: "Det har varit en skön sommar. Har lagt böckerna på hyllan och helt ägnat mig åt kroppsarbete. Vi har fått ny brunn, nytt tak. Så har jag deltagit i höbärgningen. Det hela har pressat ner vikten och stärkt musklerna. Nu skulle jag med glädje återvända till skolan, om det vore till en skola. Men inför det som möter känner jag mest vedervilja."

Från Sture till Olle 12/3 1966: "Från Ina kan jag hälsa via Carl Johan. Jag högaktar Gösta och Carl Johan för deras omtanke och regelbundet återkommande Växjö-resor för att pyssla om den gamla, som numer tydligen har svårt att känna igen någon annan än sina tvenne söner och deras hustrur och sondottern Susanne."

Från Inga och Birger till Olle 3/6 1966: "Vi hade tre sköna veckor i Lugano och återvände mycket återhämtade." Resten av sommaren skall de vara av och till i Näshult. De skall inte resa på släktmötet (i Gårdsby).

Från Sture till Bengta och Olle 24/7 1966: "Jag är er två och er son Olof mycket tacksam för vad ni tre gjort och gör för att samla släktminnen. För mig och Evy var det en upplevelse av sällsynta mått att få och kunna vara närvarande vid släktmötet i Gårdsby. Vad jag, tack vare er tre, fick veta under detsamma, fängslade mig synnerligen. Med största nöje ser jag fram mot nästa släktmöte i Kånna. Jag hade fyllt 2 år, när familjens förflyttning till Barnarp ägde rum."

Från Birger och Inga till Olle 15/8 1966: "Birger har stora besvär med sin mage, och inte förrän i denna veckan får han reda på vad det är. Har man haft magsår, kommer det ju av rätt små orsaker ibland åter. Birger arbetar hårt som hantverkare, när han orkar."

Från Brita till Olle 17/8 1966: "Det var ju trevligt på släktmötet, synd bara att det alltid blir så flyktigt. – Kerstin har varit dålig med feber, sårinflammation och nu är hon så där nere igen och är hos Birgitta i Svedala. Kerstin överansträngde sig nog på mötet, då såret ej var läkt. – Jag knogar på men har väldigt ont i ryggen, så jag kan gråta ibland."

Från Brita till Bengta och Olle 27/2 1967: "Hoppas att förkylningen nu gått över. Det är besvär, som vi aldrig (peppar, peppar) ha ont av. Jag minns mycket väl vilka hemska förkylningar vi hade, så pass att vi fick be grannens pojk hämta vår mjölk i gården här bortom. Det är tack vare den veg. livsföringen och att vi hålla oss C-vitaminladdade medels C-vitamin-tabletter, ej askorbinsyra, vilket är kemikalier, utan tabletter, gjord av Sandornbär. – Nu har Hilmer varit pensionär i en månad. Han håller på att röja upp i källaren, 23 års skit. Han har fällt många träd, som han ska såga och hugga och stapla upp. Så vill han gärna läsa och höra musik och spela flöjt. Kamraterna hade avskedsmiddag för honom, helt veg. Och alla åt lika-dant och var stormförtjusta och mätta. Sedan har bolaget haft avskedskaffe för sina pensio-närer. – Birger har njurstenar, men de kan ej opereras, ty de ligga svåråtkomliga och han är ju ganska gammal för en sådan operation. – Anna-Brita talade jag med nyss. Hon är ledig denna veckan och ensam med sina tre pojkar. De övriga är ute på sitt under lovet. Två är på Canarie-öarna, två i Tjeckoslovakien ... Staffan, 12 år, är som ett hembiträde, kan allt och är mycket rask. – På kvällarna bruka vi inte arbeta utan läsa och roa oss. Jag handarbetar och Hilmer läser högt. – Tyvärr har jag mist min

rörlighet.”

Från Inga till Olle 31/5 1967: ”Birger ligger på lasarettet för tillfället. Han är nere, har haft besvär med magen länge, närmast tarmkatarr, har nu hjärtbesvär av medicinen. Han har det alltså mycket svårt. När eller om vi kan komma iväg till Näshult är helt osäkert. Ungdomarna hoppas vi skall resa dit i olika perioder.”

Från Birger och Inga till Olle 15/8 1967: ”I år som gångna år står Du inför uppgiften att börja Ditt arbete snart nog. Det är verkligen spännigt och vi beundrar Dig. – Vi kom ner hit (till Näshult) sista dagarna i juni. Birger arbetar i bo'a, nu med målning, ett par timmar var morgon. Kicki och Ingbir med familjer har varit här ett par veckor. Det var roligt, men visst blir vi trötta.”

Birger avlider i september 1967.

Från Inga till Bengta och Olle 5/10 1967: ”Varmt tack för det goda och tröstande brevet. Jag tycker, att det var oändligt barmhärtigt, att Birger besparades långt sängläge. Vad Olle skriver om Birger som bror och personlighet tycker jag är så fint och vackert. Och om våra gemensamma minnen från sena 20-talet, då Ni så oändligt gästfritt hade öppna dörrar för oss, skriver Du så att jag visserligen grips av vemod över tidens snabba flykt men också av glädje över hur mycket vi fått ha gemensamt.”

Från Brita till Bengta och Olle 13/7 1969: ”Tack för trevlig samvaro på släktmötet (i Kånna). I söndags läste jag igenom nästan hela släktboken och i kväll ska jag läsa resten. Det är ju verkligen intressant. Jag hoppas att ni inte blev stötta på årsmötet och tappade sugen för vidare forskning, då ungdomen ville liksom att det hela skulle röra sig mera i nuet. Jag tror att ungdomarna när de blivit mer vuxna kommer att vara så innerligen tacksamma för allt de fått veta om tidigare släktled. Det är roligt att Sture blivit så släktintresserad. Det kanske kan hjälpa honom att låta bli flaskan. Han är ju väldigt energisk, sitter och plitar med näsan ända in på papperet. - Det är så mycket kritik mot Far, men vem skulle orkat och hunnit det Mor och Far kunde orka och hinna. Att Far lät andra ta hand om sina barn, vad gjorde det, det var ju sådana familjer, som hade god råd och själva hade få barn. Det var väl enda möjligheten att få dem uppfostrade till lärda män. Vi kvinnor fick minsann inte så mycken bildning. Eva och Elsa fick ju arbeta i hemmet och delvis jag också. Jag gick aldrig, inte ens i småskolan, men ni äldre lärde mig skriva och räkna. Sedan jag var 18 år har jag försörjt mig själv och det är jag ej ledsen för. För oss var det cykla till stan och ta musiklektioner och stenografikurser. Man var så rädd genom Ljungarumsskogen, så man cyklade så mycket man orkade. En mörk höstkväll hörde vi skrik i skogen, då vågade vi ej cykla utan tog en taxi och det kostade 26 kr. Det var under krigstiden och det var ändå inte ända hem utan bara uppför Odensjölid. Så där gick en veckas lön. - Att Far var mest förtjust i små barn berodde väl på att när de blev större var de bråkiga och han blev väl irriterad av dem, då han ju hade nervös läggning och var alltid tyngd av bekymmer. – Sture ville nog gärna läsa Fars och Mors brev, när Far var i Ulricehamn. Det var väl 1906. Då var han väl värst därav sin nervsjukdom. Brevnen borde få läsas av alla som vill. Jag har ju läst en del, men Sture vill säkert ha en bunt. Det är mycket han funderar på och kan få svar på genom brevläsningen. Om Kerstin vore flyttningsbar skulle vi kunna ordna en syskonträff med hälften.”

Från Sture till Olle (samma utdrag till Gösta och Arvid) 2/8 1969: ”Spridda utdrag ur Fars räkenskapsböcker.

Mina säkra minnen från Mor och Far daterar sig från min småskoletid – 'storskola' gick jag aldrig i, Brita gick icke i någon skola alls – då jag fostrades med tillbörlig stränghet av Pella-Britas moster Hulda Nilsson, som ej var omedgörligare än att jag – Far var ju då självskriven ordf. i skolrådet – ofta fick begärt lov för att medfölja Far på husförhållningsresor

i egenskap av grindöppnare, ett arbete som rikligen belönades vid 'förhörens' slut med verkliga kalas, inkl. ostkaka. Jag gick i småskola 1908-1910. Därefter slog jag om vintrarna merendels dank. Däremot innebar somrarna för mig ett hejdlöst pluggande – särskilt var broder Nils sträng – då mina äldre bröder hade ferier. Hösten 1915 for Nils och jag, dragna av 'Dockan' in till Jönköping för tentamen. Nils inpräntade under färden de latinska namnen på vanligast förekommande växter. Jag kom in i klass 5, och jag fick redan första terminen a i biologi, eftersom dåvarande lektorn, sedermera professorn i biologi tidigare hade haft som en sällsynt intresserad elev: Bertil. Lägre betyg än a kunde ej ifrågakomma, ansåg väl den gode lektor Ekman. - Tiden före 1910 är för mig ganska grumlig. Jag minns Torsten på Sjöberg, min skolkamrat, som gratis försåg mig med cigaretter och godis på sin fars bekostnad. Tydligt minns jag dock året 1906, då Far var allvarligt sjuk (psykiskt?). Jag minns rummet och sängen, där han låg. Var inte morbror Arvid hemma en tid?

En enda försyndelse – fränsett begagnandet av 'pissehörnet' vid den gamla köksingången, där jag fick den första, av mig ihågkomna örfilen av Far – var, att jag en gång, säkerligen av giltig anledning kastats in i den mörka garderoben under trappan upp till övre våningen – denna mörka garderob begagnade jag sedermera som framkallningsrum med en röd lykta – och då skrek 'skitfar' och 'skitmor'. Far lät mig sona mitt svåra brott på ett lämpligt handgripligt sätt. På kvällen låg jag på knä vid Mors säng, tiggande om hennes förlåtelse, vilken jag ock fick.

I fortsättningen handlar brevet mest om JJB:s ekonomi.

Från Sture till Olle 17/8 1969: "Jag kan aldrig nog tacka Dig och broder Nils för er hjälp åt mig. Ditt arbete med mig Vt 1915 tackar jag Dig särskilt för. Du nämner 'duktig elev'. Jag skulle hellre vilja tala om mina duktiga 'privatlärare'. Tack Olof. Om jag minns rätt, var Du mig följaktig till Sthlm och Du styrde ju faktiskt om min intagning i skola där. – Inez Sjöstrand var en förtjusande kvinna, energisk, generös och god. Hon hade före sitt andra äktenskap en 'fästman', Hugo Hammarström, som säkerligen kostade henne pengar liksom jag det gjorde. Sista gången sammanträffade jag med Inez på Alvesta järnvägsstation. Jag ville, att hon skulle stanna över hos Evy och mig. Detta hände året 1929. Våren och troligen även försommaren var 'Lille-Nisse', som vi kallade hennes son, inackorderad hos sin faster och farbror Emy och Ivar Björnberg. Han vistades dock lika mycket hos Evy och mig som i prostgården till Emys stora förargelse. Jag såg det ju gärna, jag hade så mycket att återgälda Inez och hennes son. Denne var, enl. vad jag kunde förstå, en aning 'underlig' (arv efter fadern?). På omvägar har jag hört att han blivit en 'stadgad' man med akademisk examen (hur hög, vet jag ej). Jag vet ej, var han nu finns, och jag har i brev frågat Wilhelm om Nils. – Vad Du säger om fars planer i fråga om sönernas utbildning, gör att jag än bättre förstår Far, ej minst vad det gäller min och Pehrs utbildning. Vi skulle ej bli 'lärde män', gå ut i praktiska yrken, gärna bli 'direktörer, tjänande mycket pengar'. Min uppfattning av far som en allvarets man med humor, delar Du tydligen. Du tillägger, att Far var 'moralist', 'något bortskämd från sitt hem,' och att han tillhörde det gamla ståndssamhället (han var alltså mycket konservativ?). Att far trivdes bäst i Kåna, var för mig nytt: 'präst bland bönder, bonde bland bönder'. –

som ung prästfru, van att handskas med egen lön och kanske eget kapital, 'visa sig utåt' med följd att detta kostade Far en del av hans sparade kapital.

Jag är glad att Du liksom Evy och jag och väl alla våra syskon skänker Ina Din beundran för hennes sega kamp för sitt och sina pojkars uppehälle i Hovslätt och Växjö. Jag har i detta sammanhang, direkt till Gösta och Carl Johan samt i brev till mina syskon efter Inas död, givit de tvenne pojkarna en varm eloge för det sonligt ömma sätt, på vilket de pysslade om sin kära Moder under hennes sista år."

Från Sture till Olle 18/9 1969:

---Gunda (min barndoms älskade, vars namn jag placerade litet varstans) är däremot död. Minns Du den dikt Du åstadkom vid denna tidpunkt, en dikt, som då retade mig gruvligt, men en dikt, som senare berett mig, Evy och mina barn mycket nöje: 'O, Gunda, mina ögon blunda, när jag tänker på Dig. Dina bullar jäsa, hur än ormar fräsa, på din bittre stig.' Du bar ju redan då på en klassisk kärlekslyrisk ådra i stil med Wilhelm Braun. Varför odlade Du ej denna gudagåva. Det fanns ju många fler älskade damer att besjunga än Gunda! Brita beskriver Eva på ett för mig välbekant sätt. Vid Eva var jag vid mycket tidig ålder fäst med mycket starka band. Hon värmdde min säng, innan jag kröp till kojs!

F.O. Karlsson, arrendator Theodor Johanssons svärfar, och Far var ju inga såta vänner. Du minns väl 'telefonanten' på telefonväxeln i Barnarp. Många gånger besökte jag henne. Det var så kul att tjuvlyssna på samtalen. En gång, då tanten var ute i köket och drack kaffe, skulle jag sköta växeln. Jag kopplade samman Fars och F.O. Karlssons telefonnummer. Samtalet som utspann sig, kommer jag ej ihåg i detalj. Jag bara minns, att jag hade hejdlöst roligt. Men jag var rädd, när jag traskade hem. Nu hade ju Far den goda förmågan att låta ärenden av ringa vikt 'själv dö'. Även om han anade satans arga list, så nämnde han aldrig något till mig. -

Från Sture till Olle (andra personer har fått brev med samma lydelse) 30/11 1969: Vid genomgång av skrivbordet finner han en förteckning över gamla 'handlån' och nu vill han återbetala dessa. "Jag vill gå hädan skuldfri – vad gäller pengar. Att bli skuldfri inför Vår Herre ställer sig tyvärr ej lika lätt. – Evy kommer just hem efter att ha hämtat sin förkortade päls. Jag höll på att säga F-n ock, vad gamla tanter är koketta, även om benen ej är i det allra skönaste laget! - I nästa vecka kommer ¼ gris. Det skall göras Mor Annas skallerkorv efter recept, erhållet av Brita Sj-d i Jönköping. Det blir roligt att åter få uppleva en jul. Bengt och Per med familjer är i Alvesta, Bo kommer den 23/12 (han är i fullt arbete nu och har i dag utkvitterat sin första månadslön på bra länge) och han stannar till den den 6/1 1970. Möjligen får vi också se Nils med familj., bosatta i Kalmar, ägare till ett torp 8 km söder om Alvesta."

Från Sture till Olle 9/12 1969: "16 timmars studier av Dina handlingar (*Olles släktkrönika*) ger mig anledning till frågor och kommentarer. Vad Du säger om Far och Mor gillar jag helt – nästan. – Du ger Alfred Carstensen full upprättelse. Även jag var hos 'Målarps präst', och hans tre pojkar kände vi ju väl. – Efter Farmors död (dog hon i Växjö?) stannade alltså fastrarna Sara och Maria ytterligare 13 år i Växjö fram till 1914, då de flyttade till Stockholm. Där besökte jag dem var och/eller varannan söndag, pratade, läste högt, spelade. Tvenne under-bara tanter. Som Du ju minns var faster Maria med på Fars 70-årsdag. – Farbror Davids ensamhet i USA, farbror Gustafs och faster Augustas stora sorg vid sonens bortgång, farbror Carstensens hemskt plågsamma död – allt väcker till eftertanke och besinning, ej minst om man är i samma kläder, som jag antar att farfar Johan Wilhelm var 1889. - Vad gäller kapitlet Far och Mor skulle jag vilja komma med en enda liten anmärkning. Du påstår, att Far alltid var 'putsad och fin i tjänsten'. Jag erinrar mig, att han en lång tid gick till kyrkan i en präst-rock, som var grön av ålder och att han köpte en ny först när han fick veta, att hans församlingsbor tänkte samla in pengar till en ny prästkappa. Kanske var det ett skrämskott från någon av hans närmaste, men i alla fall Särskilt studium har jag ägnat åt Mors släkt 'uppåt'. Sara och Ester Flammén råkade jag under mitt enda Upsalaår Ht 1921-Vt 1922. Som testamentsgåva fick jag – ett väggur, en guldarm-bandsklocka och två fina ljusstakar av tenn. – Din skildring av faster Marias hushållning är kostlig.

Din skildring av släkterna Lindgren-Lindblom och Söderbom vittnar om ett intresse, som måste var högst 'levande'. Jag visste icke, att USA-uren gjorde deras arbete mindre lönande, så att de gick över till formtillverkning. På väggen i vår hall hänger en Amerika-klocka, som bär året 1845. Det är en lodklocka med kg-tunga lod. Samma år föddes Evys farfar, som måste ha köpt den på någon auktion för en billig penning.

Du tycks ha samma uppfattning som Wilhelm om Wilhelm Moberg: Som författare bra – om än stundom alltför rå – som människa högst osympatisk, enl. vad Wilhelm Sjöstrand alltså sade. Hur som helst, så hörde Wilhelm Moberg till dem som skrev på växlar åt mig. Han var nämligen lokalredaktör för Smål.Posten i Alvesta, innan han slog igenom som författare. -

P.S. Det var från Sven Hammarskiöld, släkt med statsministern Hjalmar Hammarskiöld, jag fick brevet med erbjudandet att helt bekosta de 2½ år jag hade kvar vid Jönköpings läroverk. Andra villiga var fängelsedirektören (far till Robert Lindahl), lasarettssysslomannen, advokaten Hägerström, vars barn var mina klasskamrater upp i L II. Jag gick hemma i Barnarp Vt 1918. Jag hyrde en skrivmaskin, tog kurser i konsten att skriva på denna samt i stenografi på Hermods. Far ansåg sedan tiden mogen att placera mig vid Norrahammars bruk, där jag led ett helt år under Fars gode vän Engdahl. Chefen Hedenblad gift med Märta Spånberg var hygglig jämte flera andra.”

Från Sture till Olle 12/12 1969: ”I ett av Dina brev önskar Du Olof, att Du vore miljardär, så att Du kunde återge Barnarpsjön dess ursprungliga form och storlek

Far ville ej, om han så fick det gratis, ha fler lärda söner. Gud ske lov, att Inez denna underbara människa, tog mig från Norrahammar. Att jag sändes dit redan på våren 1918 berodde på att jag i ett brev till 'Patron' Spånberg på Stora Spånshult tiggde pengar till en skrivmaskin. Jag fick inga pengar låna av den stormrike knösen. Jag hyrde envist en maskin, tog kurser vid Hermods i maskinskrivning och stenografi. Far hjälpte mig med utgifterna. Inte ens halvfärdig med hermodsstudierna förflyttades jag till Norrahammars bruk under Engdahls 'beskydd'. Hedenblad var bättre. Han kunde skälla ut en ordentligt, vilket skedde, när jag kom för sent till mitt arbete efter att ha varit i Barnarp och skaffat mjöl, smör och mjölk Paul Edström och jag åkte linbanan från Thorsvik. Disp. Kollén var tveksam, men vi lovade att hoppa av vid höjden ner mot bruket, där linbanan gick endast någon meter från markytan. När jag någon timme försenad kom till min arbetsplats, kallades jag genast in till disp. Hedenblad, som frågade. 'Tror Sjöstrand, att han är absolut behövlig vid vårt bruk?' Nervös som jag ju var, svarade jag ett av Hedenblad ej väntat Ja. Jag åkte förstås ut, och Engdahl myste i sitt skägg, men det skulle han ej ha gjort, ty när nästa avlöningsuvert kom, hade Hedenblad avsevärt höjt min månadslön. Sedan dess har jag, trots vad som sedan hänt, alltid gillat Hedenblad, som säkerligen innerst inne var ganska normalt begåvad, innehavare av sitt ämbete p.g.a. gifte med 'patronens' dotter Märta, som nog var eller är ett litet hår av hin. –

Vi var noga med att lyda Far. Men vi måtte ha försyndat oss någon gång. Jag minns, att Far satte upp ett plakat, som han undertecknade med 'Överexekutorn'. – Vi har smakat på Mors skallerkorv i dag, den var härlig, men bara halvtorkad. Vill Du smaka en, eller gör Bengta kanske själv Mor Annas skallerkorv?”

Sture gör under hösten 1969 upp skisser (I-III) över prästgården med omgivningar och sänder dem till syskonen Olle, Brita, Wilhelm och Gösta. Efter dessas kommentarer och kompletteringar gör han nu vissa rättelser och tillägg, bl. a. om fönstrenas antal och placering, fruktträden, garderoberna, kamin, fotogenlampor. - ”Märkligt finner jag det också vara, att såväl äldre som yngre syskon så föga minns om alla fruktträden, vars fallfrukt stod oss öppen och vars vinterfrukt Far delade ut till oss från den garderob, som hade dörr in från säng-kammaren. Wilhelm kommer ihåg 'suräpplen', 'sötäpplen', 'gråpäron', men vem i Herrans namn kan ha glömt alla de ljusa (genomskinliga som mogna) och röda, härliga astrakanerna, matäpplena och de små fina, goda röda vinteräpplena?”

Tillsammans med dessa tillägg sänder *Sture brev till Olle 22/12 1969* och 6/1 1970: ”Evy och jag har läst Fars första brev till en 'Herr Doktor' i Linköping (fr. Öggestorp 1884) och till morbror Arvid (1885). Stackars Far! Han var ju ett vrak, fysiskt och psykiskt. Ribbing i Lund, besök i Ronneby, ett par månaders vistelse i Visby – intet halv. Han vädrar

självmonds-tanken men säger, att han har ju far, mor, syskon – och fästmö (ej förlovade 1884). 1885 är Far hemma hos sin far. Hans 1:a förlovningsbrev börjar 'Kär Anna min'. Det är ett brev, där han ber dem båda komma 'till tro på Gud!' Lef väl! slutar brevet. Förlovningen ägde tydligen rum sommaren 1885 i Kosta. I förlovningsringarna hade ristats ett 'språk'. Vilket? 'Amor vincit omnia' (kärleken övervinner allt) eller Katarina Jagellonicas och Johan den III:s 'Nihil, nisi mors' = intet utom döden (skiljer oss åt). Vet Du att ge mig besked? Apropos ringar, så såg jag för flera år sedan Mors vigselring på – Verner Karlssons (*Anna-Brita Skygges man*) finger. Spontant ropade jag: 'Har Du min Mors ring?' Den borde enl. min mening burits av annat finger än Verners. Han bar den aldrig mer, när jag var tillsammans med honom. Var finns Mors andra ring? Och Fars tvenne ringar?"

I januari 1970 får Sture från släktarkivet låna Fars och Mors brev till varandra, för genomläsning och ordnande.

Från Sture till Olle 16/1 1970: "Att Mor vågade uppehålla förbindelse med denna 'bibelgalne' man är ett under utan like. Hon hoppades i det längsta på Guds hjälp. Den 23 dec. 1884 gav hon Far den första kyssen – den dagen glömde ej Far. Stackars Mor Anna. Det krävdes sannerligen den lugna Söderbomska sinnet för att ej totalt förstöras av Fars uppträdande och av Fars brev åren 1885-1886."

Från Brita till Bengta och Olle 18/2 1970: "Släktmötena är ju roliga men det är väl svårt tillfredsställa alla. Det vore nog mera givande att få umgås i vardagslag utan så där uppstyltade tillställningar som middagen, där det äts massor av onödig och hälsovådlig mat. Sture har nu gjort mycket för arkivet och det är nog hälsosamt för honom att ha det att plocka med. Syskonträffen kryper nog i skrinet. Vi börjar bli ålderstigna och varken orka eller hinna med. Men nog vore det trevligt. Kerstin är nu på bättringsvägen igen men är kvar i Malmö. Hon går med bockar och humöret är uppåt. – Som väl var isolerade Hilmer vattenledningen i somras, så att vattnet har ej frusit som förr om åren. Hilmer är ute och springer och går på pensionärs-gymnastik. – Den 4 april ska Hilmer till Karlshamn på en föredragskurs i naturenlig odling. Vi måste först se till att jorden blir frisk och att grödorna bli friska. – Med Sture har jag livlig brevväxling. Han är kroppsligt svag men andligt vital och vi dryftar problemen. - Tack för den fina presenten som Hilmer fick. Han har tillhandlat sig en skivspelare och 10 skivor, vilket han länge önskat. TV är vi ännu förskonade ifrån."

Från Brita till Olle 10/5 1970: De har varit i Blekinge på föredrag och skulle sedan hälsa på Kerstin på ett konvalescenthem. Hon hade fått influensa och ramlat ur sängen och fått en bäckenfraktur och forslats till lasarettet. De har besökt henne på lasarettet. "Hon var mycket ledsen och nere och troligen får hon väl en nergångsperiod igen. Hon vill bara komma hem men hur ska det kunna ordnas. Hon behöver ha en hjälp både natt och dag. Men har man varit 1½ år på sjukhus, så är det inte underligt om man längtar hem. –

Sture avled den 7/8 1970.

Från Brita till Olle 13/9 1970: "Kerstin är bättre och nu fullt klar i hjärnan men trött och tjatig. Hon får väl vänja sig vid att vara på Gerbogården, ty barnen varken orkar eller hinner ha henne hos sig och ensam kan hon ej vara. Vi får väl skriva och trösta henne. Så få vi göra även med Wille, som visst tar det där med Sture hårt, men han har ju själv på sätt och vis tvingat fram detta. Han skulle varit lite mer diplomatisk, så hade han sluppit mycket tråkigt. Jag har skrivit till Wille och bett honom göra en historik över Fars liv och sända mig. Det var så att på ett möte här i Barnarp träffade jag Allan Wickström, som var kantor här höstterminen 1919 och han bad mig om att jag skulle sända honom en historik och lite

utkast ur Fars liv. Han uppskattade Far mycket. Han berättade att när Far kom till Barnarp och fick se en av kyrkvärdarnas fruor komma på cykel, sa': 'Nej, nu tror jag det är världens sista tid.' Och när han en gång i kyrkan skrivit upp vilka psalmer som skulle sjungas och hade skrivit upp predikstolspsalmen med flera verser och församlingen sjungit endast en, sa' med hög röst från predikstolen: 'Nej, nu räcker det.' Wille skrev att han skrivit till dig och bett dig göra denna historik och att du lovat det. – Hilmer är idag i kyrkan och spelar ihop med kören. – Hilmer har nu fått fattighuset färdigt (*tändstickstavla?*) och det är upphängt i församlingshemmet. Det blev riktigt snyggt.”

Från Kerstin till Olle och Bengta 28/1 1971: Hon vistas på Gerbogården i närheten av hemmet men hoppas kunna få hemhjälp, så att hon kan komma hem. ”Jag är nu så glad och tacksam för att jag för en vecka sedan kunnat släppa ifrån mig bockarna och har bytt ut dem mot en käpp. Smärtfri i höften blir jag aldrig helt, men de är mindre ihållande. Det bästa av allt är att jag fått tillbaka mitt friska humör.”

Från Brita till Olle 11/3 1971: ”Jag hörde just i radion om en Söderbom som förolyckats, och jag funderade på om det var Stens son. Ja, det är många som får släppa livet till i trafiken. Men det är flera som dödas av nikotinet. – Roligt att Kerstin nu blivit så kry, så hon bor hemma. Hon har väl fått tag i någon hjälp då. – Idag har vi haft ett väldigt oväder här. Vi var utan ström och i sängkammaren var vi nästan insnöade genom det öppna fönstret. – Hilmer ska resa till Hunza den 4/4, på Himalajas sluttningar. De är 20 st. vegetarianer. Hilmer har måst vaccinera sig för smittkoppor och kolera för att komma igenom. Det har varit lite besvärligt efter det, men nu fastar han för att driva ut skiten. Vi måste vårda om jorden, så att den blir frisk och ger oss friska produkter. Jag hoppas att ni inte använder konstgödsel på er jord. Snart börjar vårbrådskan. Hilmer har redan sått sallat, purjo och blomfrö inomhus. Han har byggt upp vårt rasade växthus, så nu kan vi odla tomater där igen. Vad de ska studera i Hunza är det folk, som aldrig är sjukt. De leva nästan uteslutande på de produkter, som blir på deras friska jord.”

Från Brita till Olle 15/8 1971: Hon berättar att Kerstin ramlat i sin trädgård och brutit högra armen och nu var hos (*dottern*) Birgitta. ”Hon är väl urlakad i kroppen och kan ej hålla balansen. Hon har blivit prövad så det förslår. – Anna-Brita fick en stor pojke 5½ kg. I början av juli. Att hon bara orkar. Det var en svår förlossning med mycken blodförlust. Det lär vara hon som är så galen i barn, så hon ville ha en till.”

Från Arvid till Olle 15/8 1971: Han meddelar att han blivit sjukskriven för höstterminen 1971.

Från Brita till Bengta och Olle 20/12 1971: ”Den 31/10 var vi i Kalmar, där Hilmer visade sin Hunzafilm för Hälsofrämjandets möte där. – Den 10-15/11 gästade vi Verner och Anna-Brita i Sparreholm, där de nu är bosatta. Hon är rektor i Malmköping men tillträder inte förrän 1 jan. Nu hade de bara fyra pojkar hemma, de andra är ute på olika håll. Till jul kommer de hem alla och kanske en del med fästmän. – Hilmer hugger julved idag. Han har dammsugit väggar och tak och ordnat och sugit i bokhyllorna. Jag tycker det är så tråkigt att städa, så han får gärna överta det jobbet.”

Från Kerstin till Bengta och Olle 19/2 1972: ”Sedan den 24/1 vistas jag här på Röda Korsets vilohem i närheten av Sölvesborg. Den 1/3 kommer Ingmar och hämtar mig till kirurgen i Malmö. Docent Unander-Scharin skall operera den svåra plågsamma höften och plocka bort spiken i knäet. Det blir en lång svår operation med 3 månaders vistelse på kirurgen för läkning och att lära konsten att gå igen. – Barnen äro nu alla på egna ben. (Hon berättar utförligt om alla fem barnen och deras familjer.) Villan därhemma ämnar jag behålla, så länge jag orkar. – Lena var Hennings tröst under de 4½ år, som han plågades av sin hjärtinfarkt. Henning satt vid pianot och Lena spelade fiol eller sjöng till pianomusiken.

– Tack Olle för all hjälp under min Uppsalatid, som blev år av glada upplevelser med bröder och min Bosse och många andra studenter. Jag dansade tre terminer i samma balklänning men hade roligt ändå. Jag minns när Nils bjöd mig på Juvenalbalen. Jag svarade: 'Du skall bjuda en annan flicka och inte din syster och förresten kan jag inte gå dit i min skära klänning.' Han svarade. 'Tuttan lilla, du skall ej vara ledsen för klänningen. Hos dig finns det annat att se på än vad du har på dig.' Med Nils har jag många oförgätliga minnen. Han var själsfin, kanske den mest begåvade, hjälpsam och vacker som en gud. – Jag minns när vår lilla tappra Mor hade skickat skalle-korv. Nils kom hem från en latinskrivning och kände i trappan lukten. Vi tände några pinnar i kakelugnen. Nisse och jag drack kaffe och han myste lycklig, när han sade: 'Tuttan lilla, denna stilen har jag säkert A på.' Det hade han väl nästan på alla stilar. Nils levnadssaga under hans gymnasieår känner ingen bättre än jag. Hans korta liv blev en försakelse för dem han älskade. Han fick aldrig fullfölja sin innerliga önskan att fortsätta läsa, få doktorera o.s.v. Dagmar förstod honom inte i hans önskedröm.”

Från Brita till Olle och Bengta 23/2 1972: ”Tack så hjärtligt för presenten och brevet till min 70-årsdag. Dagen började med att Hilmer uppvaktade mej med en vacker ring med infattad diamant, köpt i Indien. – Talade med Kerstin i går. Hon ska in på sjukhuset i Malmö för operation. Hon är modig, men det är ju hennes sista chans, om hon ej ska bli rullstolspatient.”

Från Brita till Olle 30/4 1972: ”Hörde av Inga att hennes måg Karl Erik har svår cancer och läkarna ger inget hopp. Ja, det är en bedrövlighet mänsklighet och undra på det, så mycket skit vi får i oss både i maten och luften.”

Från Brita på hälsohemmet Tallmogården till Olle 14/8 1972: ”Här kommer och far folk från hela Sverige och även Norge. – Hilmer stackare får jobba därhemma. Som väl är så är han pigg och aldrig trött. Här har de en jättestor trädgård och olika växthus, så vi får mat odlad på rätt sätt utan konstgödsel och sprutor. Det är helt vegetarisk mat, ett bord som är friskt och läckert. Många fastar.”

Från Kerstin till Bengta och Olle 9/11 1972: Hon vistas nu på ett sjukhus i Karlskrona. ”Kärleken till barn och mina 12 barnbarn delar jag liksom ni. – När jag går tillbaka till vårt långa, lyckliga samliv infaller alltid en känsla av djup smärta, när jag tänker på hur lycklig och glad (Henning skulle ha varit), om han fått uppleva Ingmars doktorspromotion. Det var en underbart festlig och påkostad tillställning för 90 personer. (Utförlig och rolig beskrivning av festen.) Jag är så tacksam och lycklig över att kunna återvända hem om 10-12 dagar. Enda smärtan i detta är att Henning fick gå till en högre värld (1960). Men denna saknad och smärta är förenad med en känsla av stor tacksamhet.”

Från Brita till Bengta och Olle 19/12 1972: ”Tack för telefonsamtalet för en tid sedan. Det är roligt höra era röster och hur glada och livslustiga ni är och verksamma på alla sätt. – Jag är trött och orkar knappt tänka på allt som ska skötas. Hilmer har julstädat. Allt väsen om julen ger jag katten i. Det äcklar mig, när jag ser alla annonser om allt man ska ha till jul. Hilmer hugger gran på tomten och klär den fint, sätter ljus i stakarna och spelar låtar på flöjten. Jag kokar växtbuljong till dopp, så äter vi surkål och potatis, frukt och bär. Det är så enkelt. – Vid julen går ens tankar mycket till förr. Tänk så skönt det var att vara barn och få fira jul hemma. Så enkelt, gott och hemtrevligt. – Halva prästgårdens, ja nästan hela trädgård har blivit kyrko-gård nu.”

Från Brita till Olle 8/4 1973: ”Tack för alla telefonsamtal. Hilmer får sådana goda skratt och han berättar allt roligt du sagt. – Arvid har det inte lätt och har tydligen under många år lidit mycket. Vi vet inte mycket om varandras svårigheter. Läkarna begriper väl inte vad det är. – Hilmer är i dag och i går i Örebro på veg.för. riksmöte tillsammans med två

andra killar. Det är skönt för honom få lufta sig och slippa kärringen ett par da'r. – Jag var och röntgades den 5/4. Kanske de måste öppna vid knäet och ta bort ett par metallbitar efter spikningen, som gör att knäet är lite stelt. – Jag har hållit på hela dagen i går och i dag och gått igenom gamla brev. Det är många intressanta, rara och kärleksfulla brev från syskonen, Rut m.fl.”

Från Kerstin (på besök hos dottern Birgitta i Svedala) *till Olle* 9/12 1973: ”Det är alltid så roligt att få höra från Bengta och dig, som alltid är 'i farten' och på gott humör. – Hoppas att Ville får bättre syn efter alla operationer. Arvid är ju, som väl är, med hjälp av ny medicin bättre med sina besvär. Med Brita har jag ständig kontakt per telefon och brev. Hon har ju varit dålig och ledsen hela hösten. Det är skönt att Hilmer är så pigg och duktig, annars kunde ju Brita knappast vara hemma.- Jag trivs utmärkt bra här i Svedala i närheten av mina barn. – Alla barnen äro friska och glada och alla arbetar hårt. Jag tillbringar julhelgen i år i Lars-Gunnars hem och nyårshelgen hos Birgitta och Åke. Dagen före julafton är jag hos Lena och hennes fästman, som är prästson från Kalmar.”

Från Wille till "alla som på olika vis gett oss uppmuntran och mod under 'en svår höst' " trettonhelgen 1974: ”Efter återbesök 3/1 1974 verkar det nu som om näthinnorna åtminstone t.v. sitter fast, och att den nödvändiga synen på v.ö. skall komma så småningom, när grumlingarna i glaskroppen lättar.” (Detaljerad beskrivning av många och besvärliga behandlingar m.m. under hösten.) ”Jag vet nu vad den långliggande patientens 'identitetskris' innebär. En annan lärdom är att man kan förstå något av barnets och fobikerns paniska rädsla. – Jag levde ganska nära med i hela det stora sjukhusets liv med allt dess lidande och dess försök att hjälpa. För mig blev detta en anledning till att ytterligare grubbla över det teodicéproblem, som jag tror att varje tänkande människa måste fundera över. Eftersom jag inte själv kunde hitta en personlig, bärande lösning, så 'gungade marken' under fötterna. - Med varma hälsningar och djupt tack från Kerstin och mig, tillgivne W.S.”

Från Wilhelm till Olle 21/4 1974: ”Tack för brev och bok. Den senare verkar ju mycket intressant. Först till sommaren räknar jag med att 'slita på' ögonen för att läsa annat än det jag måste i halv tjänst. Vänster öga torde aldrig nå mer än nära 0,1 och höger öga ligger på 0,2. ”

Från Wille till Olle 14/8 1977: ”Vi hoppas på att snart få råkas (*på släktmöte i Växjö*). Släktmötet har ju åter fått litet 'stil', och vi gläder oss mycket åt att Du vill och kan ställa upp med ett nytt bidrag. Vi gläder oss också åt att få ta emot här på Heda. - Jag har ej gjort ett dyft intellektuellt i sommar men i någon mån varit fysiskt verksam med ved, gräs, målning etc. ”

Från Wille till Olle och Bengta 14/9 1979: ”Nya synbesvär är nu konstaterade och jag får kämpa med sämre villkor än förut. Jag har hållit på att krossas därav men hoppas kunna stå rycken.”

Från Wille till Olle 12/8 1984: ”Salve, senior familiae Sjöstrandi Barnarpensis! Hell Dig på Din 90-årsdag! Må den bli ljus och glad, och må de 11 sjukdomarna minska i styrka i fort-sättningen! – Vår sommar har varit besvärlig. Den 29 skall jag besöka ögonläkare i U., ev. måste ögat tas bort. - Vi räknar med att vara med i B-p den 2/9 (*på släktmöte*), far så hit (*till Heda*) och avvecklar för vintern och till ny ägare.”

Utöver brev från släktingar finns brev från gode vännen *Erik Sjögren* och hans bror *Åke*, söner till hovrättsnotarie David Sjögren och hans fru Nanny i Jönköping. Broder Nils hade varit klasskamrat med Åke och troligen fått mycket hjälp och stöd av familjen Sjögren.

Erik var den yngre brodern, som Olle någon tid läst matematik med. Han blev tidigt sjuk i tuberkulos och låg långa tider förlamad. Han har skrivit cirka 50 brev, som uttrycker en oerhörd beundran för och varm vänskap med Olle. Han ägnade stor uppmärksamhet åt Birgitta genom att skänka henne silverskedar. - Åke och Olle studerade samtidigt i Uppsala och var mycket goda vänner där, oaktat de var rivaler om Bengtas gunst.

Antal brev:

Från JJB och Anna		65
Från Olle	i Ulricehamn 1901-1904	10
” ”	i Linköping 1905-1911	87
” ”	i Uppsala 1911-1921	40
” ”	i Örebro 1921-1924	24

” ” under första tiden i Göteborg	14
Från Elsa	64
Från Bertil med familj	68
Från Eva	95
Från Nils	147
Från Kerstin	126
Från Birger	83
Från Sture	108
Från Brita	88
Från Pehr	44
Från Arvid	51
Från Wilhelm	78
Från Ina	63
Från Gösta och Carl-Johan	9
Sammanlagt	1264 brev

Från andra släktingar och från Erik och Åke Sjögren över 100 brev.

De fyra *systrarnas* brev är varma och hjärtliga.

Nils handstil är liten och liknar mycket Olles. Hans brev är ofta mycket välformulerade och tänkvärda. Det finns ett vackert gratulationsbrev till modern, där han ger uttryck för sin stora kärlek och tacksamhet mot henne. Det är också han som framför barnens tal vid JJB:s begravning. - *Dagmar* skrev lätt och ledigt, ibland mycket långa och entusiastiska brev. Det finns bl.a. några förtjusande och pigga brev från henne under förlovningstiden.

Birgers brev är direkta och lite "slarviga" - han lägger inte vikt vid formen eller stilen. - *Inga* var en flitig och spirituell brevskriverska, särskilt på senare år. Jag har intrycket att hon kom mycket bra överens med Olle och Bengta.

Sture skrev personligt och humoristiskt, med vacker handstil och i utsökt form. Ibland är stilen lyrisk. Han skrev en hel del om sitt arbete som folkskollärare och mycket varmt och uppskattande om sin familj. Han tycks ha haft god kontakt med släktingarna i Småland (Barnarp, Jönköping, Hovslätt, Växjö).

Arvid skrev under studietiden i Uppsala, med vacker handstil, korta men välformulerade brev. De är inte personliga utan rör praktiska angelägenheter. Han framstår som den mest reserverade i syskonkretsen. JJB skrev också i något brev att han var som en "eldgaffel". Någon tid upprätthöll han en professur i etik.

Wilhelm skrev intressant och personligt men verkar ibland något egocentrisk.